

Nas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV./ŠTEVILKA 52

CELOVEC, DNE 30. DECEMBRA 1965

Cena 2.— šilinga

Intervju za Radio Ljubljana

Ob priliki bivanja predstavnikov obeh srednjih organizacij koroških Slovencev na povabilo izvršnega republiškega sveta v Ljubljani je bil predsednik Narodnega sveta dr. Valentin Inzko naprošen od sodelavca ljubljanskega „Dela“ za izjavo v zvezi z uradnim obiskom v Sloveniji, ki jo je omenjeni dnevnik objavil 22. novembra 1965. Pred kratkim pa je bil dr. Inzko naprošen od sodelavca RTV Ljubljana za radijski intervju, ki ga je RTV Ljubljana oddajala 28. decembra 1965 v okviru oddaje „Koroški Slovenci ob koncu 1965 in na pragu 1966.“

Dr. Inzko je izjavil: »Leto 1965 je bilo za Avstrijo leto dveh pomembnih obletic. Tudi koroški Slovenci smo se spomnili praznovanja 20. obletnice obstoja Druge republike ter desetletnice podpisa avstrijske državne pogodbe. Proslave se je udeležil tudi zvezni kancler dr. Josef Klaus. Z njegovo navzočnostjo je bilo poudarjeno, da so pred avstrijsko ustavo vsi državljani enakopravni in da so za razvoj ter duhovni in gospodarski razmah Druge republike svoje doprinesli tudi koroški Slovenci. V slovenskem jeziku pa je kancler dr. Klaus dejal, da bo avstrijska vlada na Dunaju stalno podpirala slovenske kulturne in gospodarske ustanove. »Koroška naj bo,« je zaključil kancler Klaus, »Evropa v malem.«

»Kanclerjeve izjave ter njegovo udeležbo na slavnostni akademiji koroških Slovencev v Celovcu smatram,« je dejal dr. Inzko, »kot najpomembnejši dogodek za slovensko manjšino v letu 1965. To tembolj, ker je tesno povezan s kanclerjevo široko evropsko politiko sodelovanja vseh držav Vzhoda in Zapada.

Koroški Slovenci živimo na stikališču germansko-romansko-slovanskega sveta ter nam pripadajo vsled tega v okviru Avstrije v nizu prizadevanj po tesnem sodelovanju naše države z narodi sosedov na vseh področjih javnega življenja velike naloge, ki rastejo iz dneva v dan, kot potreba človeštva po medsebojnem razumevanju, bratoljubju in človekoljubju.

Da smo koroški Slovenci te naloge vršili doslej uspešno, dokazujejo končno tudi prijateljski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo ter Koroško in Slovenijo.

Slovenski manjšinski politiki na Koroškem je dan dandanes veliko širši okvir kot nekdanj. To je dokazal tudi nedavni prvi uradni obisk delegacij Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na povabilo Izvršnega sveta v Sloveniji. Bil je to drugi veliki dogodek v preteklem letu za slovensko manjšino na Koroškem. S tem obiskom je bila dana odnosu matičnega naroda do koroških Slovencev brezdvomno nova vsebina.

Ne bom šel v podrobnosti naše manjšinske problematike. Gotovo čaka še vrsta vprašanj v zvezi z realizacijo člena 7 državne pogodbe na rešitev. Tako je marsikaj bolečega na področju osnovnega šolstva, sploh se še niso začele reševati zadeve uradnega jezika na dvojezičnem ozemlju, kot je tudi odprto vprašanje dvojezičnih napisov. Kako bo z gradnjo lastnega poslopja za Slovensko gimnazijo, ki dobro uspeva, je prav tako zanekrat nejasno. Vendar bi s pogledom v bodočnost dejal, da je za reševanje tako zamotanega manjšinskega vprašanja, kot je to naše vprašanje, v prvi vrsti potrebno: zaujanje med večinskimi narodom in manjšino, afirmacija Slovencev v avstrijski družbi, dobri sosedski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo ter sosednjima deželama Koroško in Slovenijo in spoznanje, da je rešitev slehernega vprašanja družbe tako v malem kot v velikem možna le na podlagi intenzivnega

Božična poslanica sv. očeta

Papež Pavel VI. za svetovni mir

Goreč mirovni poziv je naslovil sv. oče Pavel VI. dan pred božičem vsemu svetu. Opozoril je na vojno v Vietnamu in zahteval pravična in poštena pogajanja, da bi tako lahko zopet vzpostavili red in prijateljstvo

Pri tem je papež jasno povedal, da Cerkev podpira vsa prizadevanja, da bi prišlo do mirovnih pogajanj v vietnamski vojni:

»Cerkev je pri svojem iskanju človeka v prvi vrsti glasnica miru. Njen cilj je prinesiti človeštvu mir, opominjati k miru in vzgajati v prid miru. Mir, kot prava in najvišja vrednota človeške družbe, predpostavlja pravičnost, svobodo in red in omogoča vsako drugo vrednoto človeškega življenja.

»Ljudje in bratje,« je zaklical papež Pavel VI., »poslušajte poslanico miru, ki prinaša božič človeštvu, kateremu tudi še dandanes velja ljubezen božja. Glejte, kam plovete! Mogoče boste znova zašli s poti. Postojte in premislite! Resnična modrost je samo v miru. Pravi mir je zvezan z ljubeznijo. Nihče ne sme zaradi lastnih interesov in lastnega častihleplja utesnjevati ljubezen do miru. Noben ne sme kaliti miru drugemu s sleparsko

zahrbtnostjo in netenjem nemira. Nihče ne sme soseda siliti — danes smo vsi sosedje — k oboroženi obrambi.«

»Trebalo si je odpustiti, da bi tako lahko začeli novo zgodovino,« je dejal sv. oče dalje, »v kateri naj bi ne bili odnosi med ljudmi odvisni od moči, oblasti, gospodarskih koristi ali od stopnje razvoja, temveč naj bi med njimi vladala enakost in solidarnost (čut za skupnost).«

Potem je papež govoril o koncilu samem: »Cerkev se je zopet pomladila. Cerkev je doumela, kako pomembno odgovornost nosi v sebi beseda »katoliško«, doumela je, da je njeno poslanstvo odgovornost, njeno srce nima mej. Ponižno in prisrčno je poklicala k sebi krščanske brate, ki so bili dolgo časa odsotni od njene zajednice.«

Nazadnje je sveti oče Pavel VI. označil proti koncu tekoče leto kot leto milosti.

Italijanski zunanji minister Fanfani odstopil

Ponesrečena vietnamska spodbuda prisilila politika k temu koraku

Italijanski zunanji minister Amintore Fanfani je v torek nenadoma odstopil. To spravljajo v zvezo z neuspešno mirovno akcijo njegovega prijatelja bivšega župana mesta Firenze profesorja Giorgia La Pire, ki je bil nedavno v Hanoju (glej tudi 2. stran »Politični teden«).

Zunanji minister Fanfani je utemeljeval svoj korak s tem, da so ga nepravilno in nesposobno napadali zaradi tega, ker se je v času, ko je bil predsednik v glavni skupščini Organizacije združenih narodov, zavzel za mirovno akcijo v vietnamski vojni.

V lastnih političnih vrstah so imenovali Fanfania mirovnega posrednika v vietnamski zadevi. Ker pa so se njegova mirovna

prizadevanja v Hanoju razbila, so ga nekateri politični nasprotniki v Italiji močno napadali.

Amintore Fanfani je naznanil svoj odstop v pismu ministrskemu predsedniku Aldu Moru. Vsekakor je zunanji minister v tem prosil vladnega voditelja, naj bi ga odsvolil iz vlade šele po 6. januarju prihodnjega leta, ker bi rad še prej v zunanje-političnem odboru parlamenta odgovoril onim, ki mu očitajo neuspeh zaradi posredovanja v vietnamskem sporu.

Iz Rima poročajo, da italijanski ministrski predsednik Aldo Moro ni hotel sprejeti odstopa zunanjega ministra Fanfania.

Vietkong ponuja premirje

Gverilci predlagali stirodnevno ustavitev ognja v januarju.

Komunistični Vietkong-gverilci so v torek preko tajne radijske postaje naslovili poziv južnovietnamski vladi, naj bi za časa vietnamskega novega leta (20. do 23. januarja 1966) ustavili vse boje za štiri dni. Z ameriške in južnovietnamske strani na to ponudbo še niso nič odgovorili. Je pa namalo verjetno, da bi ameriško-južnovietnamski vojaški krogi privolili, ker Vietkong o božiču niti sam ni držal obljube. Ponudili so dvanaesturno premirje in ga prekršili.

Ameriška letala že od 24. decembra niso bombardirala Severnega Vietnama. V Washingtonu poudarjajo ameriški vladni krogi, da si v zvezi z nebombardiranjem severnovietnamskega ozemlja ni treba delati prevelikih utvar z ozirom na mirovne pogovore. Obnovitev bombardiranja je pred durmi, so izjavili v washingtonskih krogih, kajti s strani Hanoja še ni bilo tozadevno nobe-

nega pomembnega odgovora na ameriško spodbudo.

Po nekem ameriškem časopisnem poročilu je južnovietnamski ministrski predsednik Cao Ky v pismu predsedniku Johnsonu odklonil vietnamska pogajanja. V tem pismu trdi namreč južnovietnamski ministrski predsednik Cao Ky, da bi mirovna pogajanja povzročila padec njegove vlade in zmanjšala vojaško moralo južnovietnamskih oboroženih sil.

Ob petletnici Koroške dijaške zveze

Te dni praznuje Koroška dijaška zveza petletnico svojega obstoja. Gre pri tem na videz za sicer manj pomemben jubilej, dejansko pa za praznovanje obletnice organizacije, ki si je z vztrajnim delom priborila življenjsko pravico v deželi.

Koroška dijaška zveza uživa danes velik ugled predvsem zato, ker združuje v akcijsko enotnost člane, katerih javno delovanje sloni na temelju krščanskih načel. Pri izoblikovanju človeške osebnosti, izgraditvi značaja, je upoštevanje teh načel izredne važnosti. V današnjem materialistično usmerjenem svetu je mladina močno ogrožena. Tega se tudi sama zaveda. Zato skuša v organiziranem delu služiti idealom, ki jo povzdigujejo nad vse, kar je puhlo in brez življenjske vsebine. Mladina, prežeta z živim krščanstvom, je notranje bogata ter s tem svojim bogastvom bogati in krepi tudi druge. Srečen vsak narod, v katerega vrstah delujejo taki fantje in dekleta.

Koroška dijaška zveza pa je med Slovenci upoštevana tudi zaradi tega, ker goji v svojih vrstah z veliko ljubeznijo slovensko materino besedo. To so dokazale številne njene prireditve in nastopi v javnosti. Ob praznovanju 550-letnice ustoličenja zadnjega vojvode v slovenskem jeziku so bile uprte oči vsega naroda vanjo. A tudi na strani večinskega naroda so trezno misleči in manjšini naklonjeni krogi javno izpovedali občudovanje nad zadržanjem slovenske dijaške mladine ob dogodkih, ki so razgibali vso deželo.

Da sta pristno krščanstvo in slovenstvo tesno povezana z idejo sožitja, pa je dokazala KDZ ob srečanju avstrijskih manjšin v Celovcu, kot je pokazala s srečanji zamejske mladine na idejno povezavo med Celovcem, Gorico in Trstom.

V petih letih svojega obstoja pa more Koroška dijaška zveza pokazati tudi na delo, ki ga vršijo njeni člani uspešno izven organizacije na literarnem, glasbenem in odrskem področju. S svojim delovanjem je živo posegla v naše narodno življenje. Zato zavzema v slovenskih narodnih vrstah nadvse važno mesto.

K jubileju KDZ izrekamo iskrene čestitke ter priznanje ob doseženih uspehih z željo nadaljnjega razmaha.

Kabina žičnice padla v prepad

Na gori Mont d'Ore pri Clermont Ferrandu v Franciji se je v soboto pripetila huda nesreča. Močan veter, ki je pihal s hitrostjo 150 kilometrov na uro, je utrgal kabino smučarske žičnice. Kabina, v kateri je bilo 54 ljudi, je zgrmela v prepad.

Pri nesreči je izgubilo življenje šest ljudi, enajst pa je bilo laže in huje ranjenih. Prvotno so sporočili, da so reševalci, ki so prišli na kraj nesreče, našli le štiri ranjence.

Vabimo vse rojake od blizu in daleč na

4. ples slovenskih akademikov

Prijatelji domače in prijetne zabave ne bodo zamudili te družabne prireditve, ki bo v četrtek, na praznik 6. januarja 1966, s pričetkom ob 20.30 v Kletni dvorani Glasbenega doma (Koncerthaus) v Celovcu.

Dijaki Slovenske gimnazije bodo ples začeli s polonezo. Za izbran pevski spored bodo skrbeli »Selski fantje« pod vodstvom učitelja Erika Uznika, za ples pa bodo igrali godci iz Slovenjega Plajberka.

Vstopnice dobite v predprodaji v Mohorjevi knjigarni tel. 04222/2669 ter pri večerni blagajni. Vstopnina 25.— šil.

Akademiki, študentje ter dijaki vas pričakujemo!

Pripravljalni odbor

Politični teden

Po svetu ...

BORNA VEČINA ZA DE GAULLA

Manj kot polovica volilnih upravičencev v Franciji podpira de Gaulle: to je rezultat drugega kroga predsedniških volitev v nedeljo, 19. decembra. Pač je de Gaulle svojega protikandidata levice, socialističnega Francoisa Mitteranda očitno porazil in je s tem bil že drugič izvoljen za predsednika francoske republike, vendar je dalo od okoli 28,5 milijonov volivcev le 13 milijonov svoje glasove generalu. Mitterand je prejel okoli 10,5 milijonov glasov, medtem ko več kot štiri milijone Francozov sploh ni šlo na volišče.

Zanimanje svetovne in domače javnosti je sedaj osredotočeno na nadaljnje korake generala de Gaulle. Neki ožji generativni sodelavec je v tej zvezi izjavil sledeče: „Predsednik bo prejel spremenil način kot vsebinsko svoje politike. Vse svoje dejanje in nehanje bo osredotočil na gospodarsko in socialno poprišče. Svoje državniške posle bo odslej upravljal bolj v toplejšem odnosu s francoskim ljudstvom.“

8. januarja prihodnjega leta bo ministrski predsednik Pompidou, kakor zahteva ustava, podal ostavko svoje vlade. Tukaj bo imel general de Gaulle prvo priilo za spremembo vlade. Politični opazovalci sodijo, da bo predsednik zamenjal ob tej priloiki notranjega ministra Freya in prosvetnega ministra Foucheta, ni pa izključeno, da tudi premiera Pompidouja.

Naslednja naloga predsednika de Gaulle bo izdelava kratkoročnega vladnega programa, ki bo hkrati tudi že priprava na francoske volitve marca leta 1967. Te volitve so za de Gaulle veličanske važnosti, kajti poraz degolistov bi pomenil izgubo delazmožne vladne večine v parlamentu.

V zunanji politiki pa je pričakovati v kratkem nove predloge francoskega predsednika de Gaulle za rešitev krize Evropske gospodarske skupnosti in dalje konstruktivne želje za spremembo Organizacije severnoatlantskega pakta.

In sedaj še časopisne izjave francoskega in tujega tiska.

Nation (Paris, goliistični list): Demagogija je propadla. Francozi so ostali pametni. Aurore (Paris, radikalna desnica): De Gaulle bo svojo oblast liberaliziral (sprostil).

Figaro (Paris, liberalna desnica): Parlamentarne volitve leta 1967 bodo odločilnega pomena. Ustanoviti moramo novo stranko sredine in evropsko stranko.

Paris Jaur (Paris, zmerna levica): Predsedniške volitve niso bile konec, marveč predigra h koncu, to je parlamentarnim volitvam 1967.

Combat (Paris, nezavisna levica): De Gaulle tudi v drugem odločilnem volivnem krogu ni dobil množičnega zaupanja francoskega ljudstva.

Humanité (Paris, komunistični časopis): De Gaulle osebnim ugled je doživel nov težak udarec. Svojo zmago ima zahvaliti le reakcionarjem.

New York Times: Niti de Gaulle niti Francija nista več isto kot pred volitvami francoskega predsednika. To je bil preokret.

New York Herald Tribune: Treba je počakati, če so de Gaulle volitve izuile.

Daily Telegraph (London, konservativni): Mitos francoskega Olimpa z de Gaulle kot Jupiter je porušen.

Daily Express (London, nezavisni list): Volivci so potrdili politiko onega moža, ki je Franciji povrnil ugled in jo povedel v sedmih letih iz razbitosti in političnih zmešnjav.

Die Welt (Hamburg, nezavisni list): Francija in inozemstvo bodo morali zopet računati z de Gaulle, ki bo ostal neprijeten soigralec za Evropo in Ameriko.

Ne glede na razmerje glasov pa velja omeniti, da je general Charles de Gaulle zmagal na prvih volitvah, ki so jih organizirali na načelu splošne volilne pravice, ko gre za predsednika republike. De Gaulle je prvi francoski predsednik republike v novem veku, ki je dobil večino glasov vseh svojih državljanov.

NOBENEGA MIRU V VIETNAMU HANOI ZANIKA MIROVNE PONUDBE

Zanikanje severnovietnamskega predsednika Ho Ši Minha o mirovni iniciativi, ki bi naj bila predložena vladi Združenih držav

Amerike, je sprožilo popolno zmešnjavo. Severni Vietnam označuje nenadoma vse vesti o mirovnem prizadevanju enostavno kot neresnične. Bivši župan iz Firence (Italija) La Pira, ki je bil nedavno v Hanoju zaradi mirovnega posredovanja, pa vztraja na tem, da mu je severnovietnamski predsednik Ho Ši Minh osebno izjavil, da je pripravljen na mirovna pogajanja.

V vsem gradivu, ki ga je severnovietnamska časopisna agencija objavila hkrati z zanikanjem in ki je časovno povezana s peto obletnico ustanovitve južnovietnamske Vietkong fronte, odločno poudarja, da ne bo nobenih razgovorov vse do tlej, dokler se ameriški imperialisti ne umaknejo iz Vietnama.

To so izjavili tudi v Peking, ker pravijo, da ni druge izbire, kot da Amerikance vržejo iz Vietnama. Po vesteh iz kitajskega glavnega mesta, je na nekem zborovanju ministrski predsednik Ču En Laj dejal, da je kitajski narod opravil vse priprave, da bi skupaj z vietnamskim narodom prispeval k tej zmagi.

... in pri nas v Avstriji

BOŽIČ 1965 V BLAGOSTANJU?

Odgovor na to vprašanje more biti le „da“, če sodimo po letošnjih predbožičnih nakupih. Na eni strani stalno čujemo pritožbe zaradi visokih cen v Avstriji, na drugi strani pa trgovci ugotavljajo, da so bili kupci za letošnji Božič še bolj „velikodušni“ pri nakupovanju daril kot lani.

Neki dunajski veletrgovec je med drugim izjavil: „Kupci letos ne gledajo na to, ali je neko darilo sto ali dvesto šillingov dražje.“ — Kot se je puran v zadnjih letih že v marsikaterem gospodinjstvu za Božič „udomačil“ namesto prej običajne božične gosli, tako tudi briljant izpodriva nakit iz čistega zlata. A to še niti ni dovolj! Dobra kvaliteta marsikateremu kupcu več ne zadošča: božično darilo naj bo obenem nekaj izrednega (ekskluzivnega), da ne rečemo eksotičnega! Na splošno so letos juvelirji kar zadovoljni s prodajo.

Pa poglejmo še drugam! Tudi trgovci s kožuhovino so dobro „odrezali“, kajti povpraševanje po plaščih perziancih in onih iz še dražje kanadske kune zlatice (Nerz) je bilo bolj živo kot lani. (Cene teh zelo dragih kožuhovinskih plaščev so se gibale celo med 40.000 do 80.000 šil!) Tem srečnim obdarjenkam bo torej treba še manj zmrzovati kot doslej!

Ta ali oni si je omislil novo pohištvo. Tudi tu je bilo veliko izbiranja in povpraševanja po izrednih kvalitetah in oblikah. Ze nekaj let sem, se je eden ali drugi hotel „postaviti“ in je pohištvo moral biti iz inozemskega eksotičnega teak-lesa. Letos pa to že ni več dovolj kvalitativno in narašča povpraševanje po izdelkih iz še dražjega palisandra (zelo drag les iz Južne Amerike). Pohištvo naj bo obsežnejše in seveda tudi dražje; ono, ki so ga kupili pred šestimi ali osmimi leti, ni več dobro, jim je preenostavno, zato ga hočejo sedaj zamenjati za novejšo, kvalitetnejšo: tako je letos v predbožičnem času orisal neki dunajski arhitekt kupce pohištva. Lepa stara navada, ki je bila tudi izraz skromnosti in nezahtevnosti naših prednikov, da so namreč ob porokah podarili hčeram stanovanjsko opremo, katero je nova družina uporabljala vse življenje ali pa celo še naslednji rod, velja že dalj časa kot zastarela.

NAJBOLJŠE — KOMAJ DOBRO!

Še nekaj podobnih pojavov: S srednje do bro podarjeno uro je že malokdo zadovoljen. Marsikateri ima „za rezervo“ še eno uro, in sicer zlato zapestno; ženske, posebno nekoliko razvajene, pa hočejo imeti le še nakit z dragimi kamni. — Oni, ki imajo televizorje že nekaj let, niso z njimi več zadovoljni, zato — proč z njimi in najmodernejši aparat mora v hišo! V teh zadnjih treh mesecih je bilo tako povpraševanje po njih, da so jih producenti le z največjo silo mogli dovolj dobaviti.

Enako zanimanje je bilo opaziti pri nakupu dragih in eksotičnih namiznih predmetov; ta ali oni je celo hotel imeti špansko kmečko pohištvo ali kozarce iz Mehike. Veliko je bilo prodanih sobnih lestencev, in to nikakor ne cenjenih. Pravtako je bilo v fotografski stroki dovolj povpraševanja po raznih aparatih, projektorjih in kino-kamerah.

No, pa naj še kdo reče, da nam gre slabo!

ERHARD V WASHINGTONU

Zahodnonemški kancler, prof. Erhard, ki je prispel na uradni obisk v Washington, je pretekli teden končal pogovore, ki jih je imel z ameriškim predsednikom Johnsonom.

Ob koncu posvetovanja so izdali uradno sporočilo. V njem je rečeno, da je bil glavni poudarek osredotočen na prihodnost Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO). Erhard in Johnson sta mnenja, da je potrebno tesno politično in vojaško sodelovanje med državami severnoatlantskega pakta. Obe državi sta odločeni okrepiti vojaške in politične ustanove zavezništva. Ameriški predsednik in zahodnonemški kancler sta natančno proučila vprašanje atomske oborožitve zavezništva. Oba politika sta si bila enih misli, da bi morala Zahodna Nemčija in države članice severnoatlantskega pakta biti primerno soudeležene pri atomski bombi. Glede tega je kancler izjavil, da Zahodna Nemčija nima namena niti želje nad lastnim jedrskim orožjem, ker se je leta 1954 obvezala pred svojimi zavezniki, da ne bo izdelovala takega orožja, in tudi zaradi tega, ker je edina država, na svetu, ki se je podredila mednarodnemu nadzorstvu nad to obveznostjo.

To so hoteli dokazati tudi številni oni, ki bi bolj pametno storili, če bi z denarjem, katerega so ven vrgli za nepotrebne in luksuzne reči, raje kupili sebi oziroma otrokom hrano in pošteno obleko ter obutev itd. Saj po nekaterih družinah niti nimajo dovolj za jesti, na drugi strani pa izdajajo denar za dosti manj važne predmete!

Vsi ti božični nakupi nikakor torej ne morejo biti splošno merilo narodnega blagostanja v Avstriji, kajti večino kupcev lahko razdelimo v dve skupini: prva, manjša, ima res dovolj denarja za zapravljanje; druga, številnejša, pa kupuje brez pravega premisleka ali pa zato, da „imponira“ sosedom!

IN BOŽIČ 1945 — V POMANJKANJU!

Kdo še misli na ona strašna prva povojna leta? Skoraj nihče, na žalost! Vendar bi bilo zelo umestno, da bi se na to od časa do časa spomnili in zlasti otrokom večkrat povedali, v kakšni stiski in pomanjkanju je takrat ječal skoraj ves svet.

Leta 1945 smo sicer prvič po šestih letih mogli praznovati Božič brez protiletalske zatemetitve, a to nam ni delalo nobenih posebnih težav, kajti to je bil vse prej kot pa praznik zunanjih luči, saj je itak bilo še skoraj povsod temno, ko pa je bila večina virov svetlobne energije uničena. Medtem ko so si člani Zavezniškega sveta na Dunaju belili glave, kaj bi bilo najbolj nujno dati Dunajčanom za božične praznike, je ta ali oni po deželi skušal še kje doma najti kak vrednostni predmet, ki bi ga na „črni borzi“ zamenjal za nujno potrebna živila.

Zavezniški svet je avstrijskemu ljudstvu namesto kakega posebnega dodatka živil kot božično darilo le dovolil obnovo poštnega prometa z inozemstvom. Medtem ko so trgovci in obrtniki zmrzovali v svojih skoraj praznih obratih, so trgovski nameščenci hodili po skromno brezposelno podporo. Na Dunaju je bilo ob koncu 1. 1945 za 6550 brezposelnih nameščencev le 880 prostih mest.

Toda ameriški gospodarski preroki so napovedovali uničeni Evropi, da bo leto 1946 „začetek novega gospodarskega razcveta“. Moramo priznati, da so imeli prav: deset let pozneje, ko so Avstriji prvič spet kot samostojni gospodarji v svoji hiši praznovali Božič, so bile tako rekoč že vse trgovine polne blaga in kupci niso hoteli več kar tjavdan kupovati. Naj navedemo še en značilen dokaz delnega dviga ljudskega blagostanja: konec tega leta so uradne statistike prvič po koncu druge svetovne vojne ugotovile padec porabe kruha (za 0,8 odst.)

NERAZUMLJIVA RAZSODBA!

Prejšnji teden je bil pred Deželnim porotnim sodiščem na Dunaju končan dolg proces proti bivšemu belgijskemu SS-majorju Robertu Janu Verbelen, ki je pred leti dobil avstrijsko državljanstvo. Obtožen je bil umora štirih članov belgijskega odporiškega gibanja za časa Hitlerjeve nasilne zasedbe Belgije. Po večurnem posvetovanju so sodni porotniki odločili, da je obtoženec to izvršil pod pritiskom višjih, in so ga popolnoma oprostili. (V tej zvezi je treba omeniti, da je bil zaradi tega že 1. 1947 pred nekim belgijskim sodiščem v odsotnosti obsojen na smrt!)

SLOVENC

doma in po svetu

Razstava Lojzeta Spacala

V organizaciji italijansko-brazilskega kulturnega centra so v Milanu odprli razstavo grafik Lojzeta Spacala. Katalog, ki so ga izdali ob tej priložnosti, izčrpno navaja umetnostne manifestacije, ki se jih je udeleževal Spacal, ter oznako njegovega umetniškega dela izpod peresa Raffaella de Grade. Mimo slikarjevega portreta je reproduciran tudi njegov lesorez „Istrski nocturno“.

Slovenci v Argentini

V Buenos Airesu je vodstvo slovenskega šolskega tečaja nadškofa A. B. Jegliča nedavno pripravilo zaključno prireditve in povabilo vse starše v dvorano Slovenske hiše. Med prireditvijo se je referent Mladinskega oddelka Aleksander Majhen zahvalil msgr. Antonu Oreharju za gostoljubje, ki ga uživa tečaj v Slovenski hiši, učiteljem tečaja pa za skrb za versko in narodno vzgojo otrok. Mladino je pozval, naj vztraja v skrbi za izpolnjevanje znanja materinega jezika. Odhajajoče pa je povabil k nadaljevanju študija v slovenskem srednješkolskem tečaju.

Slovenski šolski tečaj dr. Franceta Prešerna v Moronu-Castelarju je imel pretekli mesec na Pristavi zaključno slovesnost letošnjega šolskega leta. Učenci so za začetek slavnosti pod vodstvom gospe Marije Geržinčičeve zapeli nekaj pesmi. Nato so razdelili spričevala, posebej pa so se od svojega učiteljskega zbora in Pristave poslovile učenke in učenci 8. razreda, ki bodo prihodnje leto obiskovali srednješkolski tečaj v Slovenski hiši.

Tudi v Slovenski vasi so zaključili v društveni dvorani slovenski šolski tečaj Friderika Ireneja Barage. Za uvod je otroški zbor zapel nekaj pesmi, nakar so sledile deklamacije in recitacije posameznih oddelkov. Zatem je voditeljica tečaja gospa Zdenka Jan povzela besedo ter je navzočim staršem podala poročilo o doseženih uspehih.

Pretekli mesec je v Haedu tragično priminil Slovenec Andrej Lamprecht. Bil je na poti k svoji hčerki. Pred železniško postajo ob križanju proge ni opazil bližajočega se vlaka, ki ga je zgrabil in tako težko ranil, da je kmalu umrl v bolnišnici v Haedu.

Dirigent Ciril Cvetko ravnatelj Slovenske filharmonije

Svet Slovenske filharmonije v Ljubljani je izvolil za ravnatelja Slovenske filharmonije dirigenta Opere in profesorja Akademije za glasbo Cirila Cvetka. Prof. Ciril Cvetko je opravljal po osvoboditvi že več pomembnih funkcij. Bil je najprej šef glasbenega oddelka Radia Ljubljane, nato je bil glasbeni šef in nekaj časa tudi umetniški ravnatelj Triglav filma. V letu 1950 je odšel v Maribor, kjer je bil dirigent in ravnatelj mariborske Opere ter Mariborske filharmonije. Po vrnitvi v Ljubljano je postal dirigent Opere SNG (Slovenskega narodnega gledališča) in profesor na Akademiji za glasbo. Poleg obsežnega dirigentskega in pedagoškega dela se intenzivno posveča publicistiki in je eden najvidnejših glasbenih delavcev.

Popolna oprostitev tega vojnega zločinca je vzbudila veliko razburjenje zlasti po vsej Belgiji, a deloma tudi na Nizozemskem in pri nas v Avstriji. Belgijski zunanji minister dr. Spaak je pozval k sebi avstrijskega poslanika v Bruslju in uradno izrazil veliko prepadenost belgijske vlade nad nerazumljivo dunajsko razsodbo glede Verbelena. Podobno je izjavil belgijski pravosodni minister Pierre Wigny: „Ta novica me je osupnila in presenetila. Predobro se spominjam vsega trpljenja, ki so ga povzročili Verbelenovi zločini našim najboljšim rojakom. Sedaj je dolžnost avstrijskih sodnikov, da razjasnijo, če je Verbelen imel pravico, ubijati nedolžne.“

Tudi po številnem časopisju različne usmerjenosti so bile izrečene deloma zelo ostre obsodbe, enako tudi od različnih organizacij, o čemer bomo poročali prihodnjič izčrpeje.

Za 100 šil. - 48 novih dinarjev

Od Novega leta dalje veljajo v Jugoslaviji novi dinarji, ki so vredni 100 starih dinarjev. Narodna banka v Beogradu je izdala za menjalnice nove predpise. Po teh predpisih bodo menjalnice uradno menjale 100 avstrijskih šillingov za 48 novih dinarjev (ali 4800 starih). Na kratko rečeno: uradno se menjava 1 šiling za pol dinarja. Kakor so pri nas v Avstriji groši, so onstran meje pare. En novi dinar velja 100 par.

Koroška v noveli, povesti, romanu in drami

Razgovor s pisateljem prof. dr. Metodom Turnškom

V našem uredništvu se je zglasil rebrški g. komendator, vsej naši javnosti dobro znani kulturni delavec, liturgist, etnograf, pisatelj in dramatik dr. Metod Turnšek. Pridržali smo ga in ga naprosili za razgovor. Rad je ustrejel.

„Gospod profesor, 10. leto že teče, kar ste na Rebrci komendator, prej pa ste bili profesor na slovenskih srednjih šolah...“

„Prav ste rekli, na srednjih šolah, kajti v Trstu jih je več slovenskih, nižja srednja šola, višja realna in klasična, učiteljska, trgovaška akademija in potem so še v mestu in okolici našim glavnim šolam (Hauptschule) podobni triletni aviamenti. Jaz sem leta 1946 na nižji srednji šoli prevzel profesuro za slovenščino in zgodovino in sem ta dva predmeta ohranil ves čas in se v stroki spopolnjeval. Na nižji srednji šoli nas je bilo 44 profesorjev in profesorice poleg ravnatelja, ki ni imel dolžnosti poučevanja, dijakov in dijakinj pa je v najboljših časih bilo preko 600. Tedaj sem živel v okolju, ki me je samo po sebi pobujalo h kulturnemu udejstvovanju...“

Znano nam je, kako ste se prav v Trstu razmahnil v pisatelja dram, novel, povesti in romanov.

„Zares v Trstu se začelja tudi moja literarna pot, medtem ko sem prej bil bolj liturgist in etnograf. Vendar pa moram pristaviti, da se ni šele v Trstu v meni „rodil“ literat, marveč me je že v gimnazijskih in akademskih letih v notranjosti privlačevalo literarno ustvarjanje. Kot mlad duhovnik sem pa leta 1935 že resno prijel za pero in napisal prvi dramski prvenec, trodejanko „Popotni križ“ in literarni potopis „Stoji, stoji tam sivi samostan“. Igro so naslednje leto (1936) dvakrat z velikim uspehom igrali na prostem pred veliko množico ljudstva in in šolske mladine.

„Torej letos ali naslednje leto praznujete nekako 30-letnico svojega literarnega ustvarjanja?“

„No, da, recimo — nepretrganega kulturnega dela, pri uredništvu dveh revij, pri prevajanju Rimskega misala, zbiranju narodopisnega blaga, študiranju in analiziranju in tudi objavi najstarejših liturgičnih tekstov (o krstu v prvi Cerkvi) no, zadnjih 20 let pa tudi pri vztrajnem literarnem ustvarjanju...“

Katera so bila potem vaša naslednja literarna dela? Namreč po nastanku igre „Popotni križ“ in potopisa „Stoji, stoji tam sivi samostan“, ki ste ju omenili...“

Naslednje literarne stvaritve so veljale Koroški. Leta 1937 sem obiskal Gospo Sve-to in Krnski grad in se oddolžil, da napišem zgodovinski literarni tekst o pokristjanjenju Slovencev, in sicer nekako narodno igro. Zamisel sem nosil v sebi in jo gnetel. Šele leta 1945 sem v Meranu začel pisati prvo dejanje, kot profesor v Trstu pa sem jo dovršil, in sicer v klasičnem načinu kot dramo tragedijo v petih dejanjih. Napisal sem jo tudi v klasičnem blanc versu. Kot knjiga „Država med gorami“ je z ilustracijami akademškega kiparja, takrat profesorja v

Trstu, Franceta Goršeta izšla leta 1948. Slovenski pisatelj in dramatik dr. Anton Novačan in hrvatski dramatik, pesnik in pisatelj dr. Rihard Nikolić sta mi k drami, ki so jo igrali tudi na tržaškem radiu, izrekla priznanje in mi dala vzpodbudo k nadaljnjemu ustvarjanju. Zato sem se lotil nove drame, tokrat za 100 let starejše snovi, ki sem ji dal naslov „Kralj Samo in naš prvi vek“. Kot knjiga je izšla leta 1959. Tudi v tej stvaritvi je Koroška v ospredju. Najvažnejša dejanja se gode na Koroškem in tudi junaki in junakinje so s Koroškega. Ta drama v 5 dejanjih, prav tako napisana v klasičnem blanc versu, še ni bila izvajana na odru. Eden slovenskih izobražencev v Nemčiji, ki dobro pozna evropsko slovstvo, mi je k tej drami čestital in napovedal, da bo „Kralj Samo“ to, kar je za Nemce Wilhelm Tell, ki ga je napisal slavni Friedrich Schiller. Tako bi to dramo mogel predložiti za knjižno nagrado pred mednarodnim forumom.

„Ali ste še nadaljevali ustvarjanje v dramatik?“

„Ustvarjanje v dramatik je najtežje, ker je to višek literarne dejavnosti. Hotel sem tej vrsti literature že dati slovo, toda so me od raznih strani prosili, naj bi za 1100-letni jubilej prihoda sv. Cirila in Metoda k Slovanom napisal vsaj nekaj dramskih prizorov. Ustrejel sem in se lotil ustvarjanja.

Delo pa mi je rastlo in narastlo v močnega dramski scenarij z 21 nastopi, bi rekel, v nekaj dramski nebotičnik. Stvaritvi sem dal naslov „Zvezdi našega neba“, in bo, če Bog da, še za osnovo kakšnemu mednarodnemu filmu o sv. bratih Cirilu in Metodu in njunem velikem, mednarodnem poslanstvu. To delo sem ustvarjal dve leti. Napisal sem tudi zgodovinski kome-

tar, znanstveno študijo o njunem življenju in delovanju, tako da bo to prava reprezentančna knjiga, zlasti ker jo bo krasilo toliko zelo imenitnih ilustracij akad. slikarja Slavka Pengova in bo zunanja oprema arhaičen relief akad. kiparja Franceta Goršeta.“

„Ali bo to delo kmalu na knjižnem trgu?“

„Da, prav kmalu, še pred veliko nočjo. To bo že tretja knjiga nove Slomškove založbe.“

V izložbi nove Mohorjeve knjigarne v Celovcu sta izstavljeni dve vaši knjigi, višarska povest „Božja planina“ in zgodovinski roman „Stoji na rebri grad“, izšli kot knjigi Slomškove založbe. Ali bi nam hoteli kaj povedati o nastanku teh dveh literarnih stvaritev?“

„Sloviti višarski božji poti sem sklenil postaviti literarni spomenik. Od leta 1947, ko sem se prvič dalje mudil gori, sem nosil v sebi to idejo. Mikala me je zgodovina, zanimala sedanost, zlasti medvojni čas. Zato sem zbiral gradivo in razglašal. In nastali sta s časom dve literarni deli: višarska povest „Božja planina“ in višarski roman „Na Višarjah zvoni“. Ta zadnji še ni dovršen do kraja, izšel je le prvi del, a ne v knjigi, marveč kot podlistek v Ljubljanski „Družini“. Knjiga, roman „Stoji na rebri grad“, ne zadeva direktno Višarij.“

„Gospod profesor, vi točno ločite povest in roman, ali bi za naše bralce pojasnili, kaj je bistvo povesti in kaj bistvo romana?“

„Zares, dijaki v gimnaziji morajo točno vedeti, kaj je povest in kaj je roman in kaj novela, preprosti bralci pa se po tem ne vprašujejo, zadovoljni so, da je branje prijetno, zanimivo, napeto. Včasih se celo hudujejo, da so morali pri branju jokati.

Mednarodna pevška prireditve v Gorici

Kot smo že na kratko poročali, se je vršilo v dneh 11. in 12. decembra v Gorici IV. mednarodno pevsko tekmovanje, ki ga s pomočjo goriške mestne občine in turistične urada že nekaj let sem organizira goriško pevsko društvo „C. A. Seghizzi“, imenovano po svojem ustanovitelju. Seghizzi je bil po rodu iz Buj v Istri, od 1891 do svoje smrti 1933 je bil profesor glasbe, komponist in iskan zborovski dirigent v Gorici.

Iz leta v leto je ta prireditev rasla po vsebini in obsegu, tako da je bilo letos prijavljenih že 26 zborov, ki naj bi nastopili v dveh skupinah: v folklorni in v polifonski. Zaradi nepredvidenih zaprek nekateri od napovedanih zborov niso nastopili. Tekmovanje v prvi skupini je obsegalo za vsak zbor po tri poljubne narodne pesmi. Prvo mesto je ocenjevalna komisija prisodila „Komornemu moškemu zboru“ iz Celja, ki ga vodi prof. Egon Kunej. Drugo mesto je zasedel mešani zbor „Tone Tomšič“, ki ga

sestavljajo študentje z ljubljanske univerze, vodi pa ga Marko Munih.

V nedeljo je sledilo tekmovanje v polifoniji: Vsak zbor je odpel nalašč za to tekmovanje komponiran latinski motet in dve pesmi oziroma skladbi po lastni izbiri. Med mnogimi italijanskimi zbori so bili nastopi slovenskih zborov prav poseben užitek, ker so ti dosegli nadvse lepe uspehe. V skupini mešanih zborov je očitno prekosil vse ostale zbor „Tone Tomšič“, nedvomni višek za pevce in poslušalce je bila skladba Karla Pahorja „Očenaš hlapca Jerneja“ na Cankarjevo besedilo v izvedbi tega zbora. Drugo mesto si je pridobil „J. Gallus“ iz Trsta pod vodstvom prof. Ubalda Vrabca.

Obisk poslušalcev na teh pevskih nastopih je bil izredno dober, kljub temu da so si neposredno sledili v soboto popoldne in zvečer, v nedeljo dopoldne in zvečer. Andrejev sejem, ki ga v Gorici zelo živahno praznujejo, je na ta način dobil poseben kulturni prizvok in poudarek. Uvidevni organizatorji zaslužijo pohvalo.

Koroške slovenske pevce je na tem mednarodnem tekmovanju letos že drugič zastopal naš „Galus“ iz Celovca. V soboto si je v folklorni skupini osvojil med petnajstimi zbori sedmo mesto, od tega med mešanimi tretje. V nedeljo pa zopet med mešanimi sedmo mesto. Pevska konkurenca je bila na letošnjem tekmovanju neprimerno večja od lanske, zato so zasedena mesta povsem častna. Tudi iz strokovnih ust je prof. dr. France Cigan slišal mnogo pohval o napredku „svojih“ pevcev. Ko smo sedeli v vrstah poslušalcev in se mudili v mislih ob razmerah, v katerih živi in prepeva naš Gallus, so nam zvene v ušesih vprašujoče besede goriškega časnikarja: „Koliko pa dobivajo vaši pevci plače za svoje nastope?“ Nismo mu mogli dopovedati, da živi Gallus samo od ljubezni do petja in od neprecenljivih žrtev za to ljubezen, ki jo nosi v srcu vsak naš pevec.

Imeli bi še nekaj pripomb k celotni organizaciji letošnjega tekmovanja, a naj omenimo le eno: Od organizatorjev smo pričakovali, kot smo vajeni ob podobnih prireditvah v celovski mestni hali, da bo tudi napovedovalec nastopov dal tekmovanju mednarodni značaj s tem, da se bo poslužil za predstavljanje posameznih zborov njihovega pravega imena. Tako pa je nastopil na tekmovanju le „Coro a voci miste Jacopus Gallus-Petelin di Klagenfurt“...

Iz razgovora z ljudmi na deželi sem zvedel, katerih slovstvenih del, izdanih na Koroškem, ljudje ne morejo pozabiti in me povprašujejo, kje bi se dobila tista povest, kot n. pr. Zadnji vitez Rebrčan, ki jo je bil napisal koroški domačin dr. Ožbalt Ilauig. Na vaše vprašanje, g. urednik, vam odgovorim kar s pisateljem dr. Ivanom Pregljem, ki nam je tako strokovno napisal „Osnovne črte iz književne teorije“. V tem dragocenem priročniku naglašajo dr. Ivan Pregelj, da je za dobro ljudsko povest potrebno, da pisatelj stremi po umetniškem izrazu, išče problem duhovnosti in narodnega svojstva, da prijetno kratkocasi in obenem etično vzgaja, da z zgledom iz življenja ponazoruje neko misel, da etično jedro z zgodbo samo dokaže. — Seveda, če je povest postavljena v domač kraj, med naše ljudi in zabeljena z našimi ljudskimi izrazi, potem povest naravnost vleče.“

(Dalje prihodnjič)

Somerset Maugham — umrl

Kakor je Naš tednik že na kratko javil, je v četrtek, 16. decembra, v svoji vili v Cap Ferratu v južni Franciji umrl v starosti 91 let veliki angleški pisatelj Somerset Maugham.

Rojen je bil 25. januarja 1874 v Parizu, ker je bil njegov oče tedaj pravni svetnik britanskega veleposlaništva. Po desetletnem bi vanju v francoski prestolnici, ko mu je umrl oče, je odšel v Veliko Britanijo, kjer je dovršil srednjo šolo, nato pa je šel v Nemčijo v Heidelberg, kjer je študiral medicino.

Ceprav je vršil zdravniški poklic, ga je ta zmerom manj zanimal. Ko pa je izdal svoj prvi roman „Liza of Lambert“, ki je imel ogromen uspeh pri bralcih, je zapustil zdravniški poklic in se posvetil samo pisateljevanju.

V prvih letih mu kot pisatelju ni bilo lahko. Lotil se je tudi dramskih del, vendar v začetku ni imel uspeha z njimi. Šele leta 1907 so prvič igrali njegovo gledališko stvaritev „Lady Frederick“ z velikim uspehom.

Književnik Somerset Maugham je izredno veliko potoval in tako zbral ogromno snovi za svoje stvaritve. Je eden največjih angleških pisateljev današnjega časa. Napisal je okoli 40 romanov, prav toliko krajših del, več knjig novel in avtobiografskih črtic in mnogo gledaliških del.

Literarni kritiki pravijo, da je njegovo najboljšo delo roman „Of human bondage“, je to avtobiografski roman, ki je izšel leta 1915. Drugi njegovi romani, ki so prav tako dosegli svetovni sloves so: „The painted veil“, in pa še „The gentleman in the parlour“ ter „The razor's Edge“. Veliko gledaliških del je bilo prevedenih v tuje jezike. Prav tako so njegova literarna dela služila za osnovo celi vrsti filmov.

Kako je svet čislal umetnika Somerseta Maughama, priča dejstvo, da so njegove literarne stvaritve izšle v 50 milijonih izvodov.

GLEDALIŠČE

PRAVLJICA ZA OTROKE:

„Pogumni krojaček“

Za otroke je pripravilo celovško Mestno gledališče letos veselo pravljico „Pogumni krojaček“ Bratov Grimm; za igro priredil Bert M. Hegmar. Prva predstava je šla čez gledališke deske v četrtek, 23. decembra. Upriporitev so sprejeli malčki z navdušenjem.

Režija je v rokah Gerharda Ballucha, koreografijo je pripravila Linda Hoffmannova, scenarij pa Hellmut Winkler; kostume je izdelala Anny Arnold. V ostalih vlogah nastopa še mnogo drugih igralcev in igralk Mestnega gledališča in pa učenke plesne šole Haslinger-Hoffmann.

Predstave bodo še 1. in 6. januarja 1966, vsakikrat ob 15. uri.

Ostali spored celovškega gledališča:

Petek, 31. decembra, ob 18.30: DIE SPANISCHE FLIEGE (ŠPANSKA MUHA) in ob 22. uri: DIE FLEDERMAUS (NETOPIR — opereta Johanna Straußa. — Sobota, 1. januarja 1966, ob 19.30: ŠPANSKA MUHA. — Nedelja, 2. januarja, ob 15. uri, opereta NETOPIR. — Torek, 4. 1.: ob 19.30: ŠPANSKA MUHA. — Sreda, 5. 1.: ob 19.50: NÄGERL UND HANDSCHUH (GLODAVČEK IN ROKAVICA), burka s petjem J. Nestroya — poslednjič. — Četrtek, 6. 1.: ob 15. uri: POGUMNI KROJACEK (zadnjikrat) in ob 19.30: opereta NETOPIR.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

Ob 50-letnici pisatelja Helmuta Scharfa

Pretekli mesec je slavil koroški pesnik in veliki prijatelj Slovencev, profesor Helmut Scharf svojo 50-letnico.

Drugo svetovno vojno je pesnik Scharf preživel na frontah v Jugoslaviji, kjer je padel tudi v ujetništvo, iz katerega se je srečno vrnil. Danes je Scharf profesor na vladnici celovškega učiteljskega.

Helmut Scharf je svoje pesmi objavljaj v izborih: „Stimmen der Gegenwart“, „Uns atmen die Hügel“, „Gesang aus Kärnten“, „Die Schwinge“, „Das Land in uns“, Lyrik der Landschaft Kärnten“, Das Zeitlose Wort“ in druge. Izšli sta tudi dve samostoj-

ni zbirki pesmi: „Als Toter leben“ in „Saumpfäde“.

Pesnik, jubilar je napisal tudi radijske igre: „Die Prüfung“ in „Geruch unverlässlich“ in „Die Messe in Monrupino“. Vsebi no teh radijskih iger povezuje pisatelj Helmut Scharf s svojim in življenjem Slovencev, kar dokazuje, da v pesnikovi duši ni nobenega resentimenta nasproti slovenskemu narodu.

Zaradi pristnega umetniškega dejanja in nehanja ter bitja in žitja lahko Helmuta Scharfa že danes prištevamo med najboljše koroške književnike.

Miklova Zala navdušila Ljubljano

Že v zadnji številki našega lista smo omenili, da so nastopili v Ljubljani igralci iz Kostanjevice z igro „Miklova Zala“. Tukaj pa naj še dopolnimo, kako je to delo osvojilo slovensko glavno mesto.

Pred kratkim se je z drugo predstavo zaključilo gostovanje prosvetnega društva „Ljubež Košak“ iz Kostanjevice na Krki, ki je v šentjacobskem gledališču v Ljubljani uprizorilo v Žižkovi priredbi znano slovensko ljudsko igro „Miklova Zala“. Kostanjev-

ški igralci in igralk se v režiji Lada Smrekarja pokazali zadovoljivo odrsko izvedbo, predvsem pa zaslužijo vse priznanje njihova požrtvovalna amaterska vnema. In kar je najbolj zanimivo: ljubljansko občinstvo je — ob toliko drugih prireditvah v mestu — vstopnice za to popularno igro naravnost razgrabilo, saj sta bili obe predstavi „Miklova Zala“ do zadnjega kotička zasedeni. Gledališka družina Kostanjevice namerava s svojo „Miklovo Zalo“ obiskati tudi Koroško.

Naše prireditve

Dekleta šmihelske fare vabijo vse šmihelske fante in ostale male in odrasle prijatelje od blizu in daleč na igro

„VESTALKA“

ki jo bodo uprizorile dne 6. januarja 1966, na dan sv. Treh kraljev, ob pol treh popoldne, in sicer v Šerčerjevi dvorani v Šmihelu. Šmihelska dekleta.

Dekleta šmihelske fare prisrčno vabijo na igro

„VESTALKA“

ki jo bodo uprizorile v nedeljo, dne 2. januarja 1966, ob pol treh popoldne v farni dvorani v Vogrčah.

Farna mladina v Dobrli vesi vabi na igro

„CVRČEK ZA PEČJO“

ki bo na praznik sv. Treh kraljev, dne 6. januarja 1966, ob pol treh popoldne v farni dvorani v Dobrli vesi, in ob pol osmih zvečer pri Pušniku v Grabalji vesi.

Prosvetno društvo Rož bo uprizorilo dne 6. januarja 1966, na praznik sv. Treh kraljev Jurčičevo igro

VERONIKA DESENIŠKA

Igrali bodo kar dvakrat, in sicer ob 14. uri popoldne in zvečer ob 19. uri pri Antoniču na Reki.

Vsi prisrčno vabljeni.

Vabilo

Farna mladina v Žitari vesi vabi na igro

TRIJE KRALJI

ki jo bo uprizorila 2. januarja 1966, ob pol treh popoldne pri Planteu v Goričah

Iskreno vabijo igralci.

DOBRLA VES

(Šolske razmere)

V prvem razredu naše ljudske šole obiskujejo samo še štirje otroci dvojezični pouk. Kaj čuda, ko pa se matere k slovenščini pri javljenih otrok pritožujejo, da se njihov otrok mnogo bolj strogo reduje, kot je to slučaj pri tako imenovanih „nemških“ otrocih paralelnega razreda, dasiravno morajo k dvojezičnemu pouku prijavljeni otroci k nemški snovi dodatno obvladati še slov. snov. Tudi druge pritožbe bi mogli naštet.

Ostanite zvesti naročniki

„Našega tednika-Kronike“!

Tako je n. pr. nerazumljivo, kako bi se mogla prijava k slovenskemu pouku založiti, kot se je to zgodilo v slučaju R. iz L. Vprašujemo se, kdaj bo končno enkrat v dobrolske šolske razmere prišel čas narodne strpnosti, o katerem se že tako dolgo govori? Naj se vendar enkrat že preneha z zatiranjem otrok, katerih starši so imeli korajžno svoje otroke prijaviti k slov. pouku! Želimo, da bi se končno enkrat tudi na naši šoli ura premaknila za 20 let naprej!

RINKOLE

(Slovo od Zgončeve matere)

V torek, dne 29. novembra, so šmihelski zvonovi žalostno zapeli v slovo blagi Zgončevi materi v Rinkolah. V svoji dolgotrajni bolezni si je ponovno želela smrti, toda Bog jo je pustil v trpljenju goreti kakor zlat klas za nebeško žitnico. Do svojega zadnjega zdihljaja pri popolni zavesti, je po skoraj enoletni bolezni dotrpela in za-

Srečno in blagoslovljeno novo leto 1966 želi svojim znancem in bravcem višarske povesti „Božja planina“ in rebrškega romana „Stoji na rebri grad“

rebrški komendator

dr. Metod Turnšek

ključila svoje dela in molitve polno življenje.

Polkojna Zgončeva mati se je rodila 19. februarja 1886. kot kmetska hči pri Gojerju na Letini. Leta 1921. se je poročila k Zgoncu v Rinkole in je od tega časa posvetila vso svojo veliko skrb in ljubezen svojemu novemu domu. Bila je večča, skrbna gospodinja in globoko verna krščanska mati. Njenim živahnim očem v hišnem dogaja-

Pri nas na Koroškem

Večer slovenske pesmi na dunajski univerzi

Na povabilo Oesterreichische Hochschülerschaft je Klub slovenskih študentov 10. decembra 1965 pripravil v menzi novega instituta večer koroških slovenskih pesmi. Večere prireja Oesterreichische Hochschülerschaft. Nastopila sta mešani in moški zbor kluba. Pokrovitelj večera je bil dekan juridične fakultete g. prof. dr. Günther Winkler.

Mešani zbor je zapel v pozdrav „Zdravico“, kakor je predsednik Oesterreichische Hochschülerschaft R. Neuwirther pozdravil in predstavil zbor. Povezava je bila v rokah Jožka Bucha, ki je poslušalcem na kratko razložil vsebino in značilnosti koroške slovenske pesmi. Mešani zbor je zapel med drugimi tudi Lesčjakovo: „Pesem od rojstva“. Težo koncerta je nosil moški zbor, ki je v prvem delu večera zapel tri ljubzenske pesmi. V drugem delu koncerta, v katerem je nastopil samo moški zbor kluba, so občinstvu ugajale najbolj zadnje pesmi. Občinstvo je bilo navdušeno, tako

da je zbor moral ponoviti „Zabe“ in „Jaz pa moj hvaček“, dodal pa je tudi nemško „Die Lieb is a Traman“. Oba zbora sta pela pod vodstvom Hanzija Gabriela.

Dekan juridične fakultete prof. dr. Günther Winkler se je ob koncu koncerta zahvalil pevkam in pevcem za kulturni užitek in poudaril, da klubska zbora nista prikazala občinstvu samo slovensko pesem, ampak tudi srce in čustvo slovenskega človeka. Dekan sam je intoniral koroško narodno „Pojdami na Staferuko“ in pesem pel skupno z zborom.

Predsednik „Oesterreichische Hochschülerschaft R. Neuwirther se je Klubu slovenskih študentov zahvalil, da je pripravil tako lepo uspešno večer. Predsednik kluba, Marija Erlich se je zahvalila predstavnikom Oesterreichische Hochschülerschaft za povabilo.

V prijetni družabnosti, ob navzočnosti dekana prof. dr. Winklerja, najvišjih predstavnikov visokošolcev in članov kluba, je izzvenel večer.

Javna zahvala župnije Podgrad

Vsem dobrotnikom, ki so pomagali ob strašnih poplavih prizadetim v naši župniji Podgrad pri Medgorjah, se ob koncu leta prisrčno zahvaljujem.

Iskrena zahvala milostljivemu gospodu prelatu J. Auernigu, ravnatelju škofijske Caritas, ki je nesrečnim družinam pomagala, da so prejele nad 43.000 kilogramov semenskega krompirja, nad 43.000 kilogramov sladkega sena, poleg tega so družine prejele pomoč v obleki, obutvi. Kdor hitro pomaga, dvakrat pomaga, v največji potrebi in stiski je takoj pomagala Caritas! Vsi, ki so prejeli pomoč, so mil. g. prelata Auernigu iz srca hvaležni.

Dne 13. decembra, ko smo imeli v Podgradu dan celodnevnega češčenja, je mil. g. prošt in dekan Trabesinger daroval zahvalno sv. mašo za vse dobrotnike.

Prisrčno se zahvaljujemo, preč. g. dekanu Sriencu, g. Wutteju, g. dr. Zeichnu, g. Muriju in neimenovanim dobrotnikom iz Djekš, Globasnice, dalje posestnikom iz Zvabeka, iz pliberške in šmihelske fare, dobri družini iz Goselne vasi, družini Wutte iz Bukovja in vsem, ki želijo biti neimenovani, vsem prisrčen Bog lonaj!

Prisrčna zahvala najrevnejših, katere so obiskali visoki gostje „Malteškega viteške-

ga reda“ in jim v bolezni, starosti, težavah in trpljenju prinesli božično veselje v obliki darov, da so se od sreče in zadovoljstva, razjokali. Le plemenita, skrita in požrtvovalna krščanska ljubezen zna narediti najrevnejše in prinesiti veselje tistim, ko so najbolj podobni trpečemu Jezusu. To so storili v naši župniji malteški vitezi pred prazniki Kneza miru — Jezusa Boga. V sveti božični noči smo imeli v Podgradu polnočno sv. mašo po namenu mil. g. prelata Auerniga in plemenitih viteзов Malteškega reda. Dobri Jezus-Zveličar naj poplača vso njihovo velikodušno dobroto in ljubezen. Vrniki pa so pri polnočni sv. maši v izredno velikem številu prešli sv. obhajilo in se v hvaležni molitvi spomnili vseh dobrotnikov.

V imenu vseh družin vasi Goriče, Podgrad, Kozasmoje, Vogle in Zagorje, ki so bile deležne pomoči dobrotnikov, izrekam prisrčno zahvalo z zagotovilo, da veliko molimo za vse dobrotnike!

Vsem dobrotnikom želim milosti in blagoslova bogato novo leto Gospodovo 1966 in vse s hvaležnim srcem pozdravljam

Anton Cvetko

soupravitelj župnije Podgrad pri Medgorjah.

ŠMIEHL PRI PLIBERKU.

(Praznik sv. Katarine in poroka)

Več kot eno leto nisem bil v Šmihelu pri Pliberku. Zato sem si pa vzel čas, da si po tako dolgi odsotnosti ogledam ravno pod Sv. Katarino, ki je bila na žalost že na praznik sv. Katarine vsa odeta v belo odejo. Mrzel veter in sneg sta veliko ljudi odvrnila, tako da niso poromali k svetnici kakor običajno prosit pameti in modrosti. Drugi romanji pa, ki se niso zbal ne mraza in ne snega, so kar pridno vztrajali pri petih ali šestih mašah in pri pridigi. Slišali so res tehtne besede o krščanski modrosti, katero naj bi izprosila sv. Katarina možem, fantom, dekletom, ženam in materam, posebno pri vzgoji. Najbolj so mi šle do srca besede pridigarja, ki mi še danes vztrajajo v duši. Dejal je, da ima človek le tisto mero vere, kolikor mu jo je umela vsaditi v srce njegova mati. Škoda, da te pridige ni slišalo še več ljudi!

Drugo, kar sem zvedel na praznik sv. Katarine, je bilo to, da sta si Jožej Kušej z Blata in Pongračeva Justa občubila večno zvestobo. V nagovoru je dal gospod dekan poročnemu paru krščanske smernice za zakonsko življenje. Zahvalil se je tudi, ker je bila tako požrtvovalna obiskovalka cerkve ter je v njej vsako nedeljo prepevala Bogu v čast. Bog naj ji to delo bogato povrne in naj njun zakon blagoslovi.

Vsi Šmihelčani smo Justo radi imeli in ji želimo mnogo sreče v novem stanu.

KAZAZE

(Malo zgodovine kazaške fare)

Ko bi naša sedaj povečana farna cerkev, mogla govoriti, kaj vse bi nam zanimivega povedala! Pridigala bi nam tudi o minljivosti in premenljivosti sveta, o naših prednikih, ki so skozi stoletja bili v njej krščeni, poročeni in ob njej pokopani in odhajali v večnost. Kakšna je večnost, pa je odvisno največ od tega, kako so hodili v cerkev in prejemali zakramente.

Nekaj od tega nam pove farna kronika.

Kazaška cerkev se omenja že leta 1379. Toda do leta 1896 je spadala s podružnicami vred v šmihelsko farno. V 17. stoletju je bila prezidana. Župnijo je ustanovil leta 1869 krški škof Wlery in 31. oktobra je Lorenc Senačnik, poznější tintsji prošt po blagoslovitvi pokopanišča instaliral (umestil) preč. g. Franc Cepica za župnika. Tako je s 1. novembrom leta 1869 začela župnija sv. Vida.

Glavni oltar s sv. Vidom, sv. Heleno in sv. Florijanom je bil izdelan leta 1878. Cerkev so prenovili leta 1890 in jo je blagoslovil vogrški župnik Jožef Škrbanc. Leta 1901 so prenovili stranski Marijin oltar in postavili nov kip presvetega Srca Jezusovega. Kip in pa pokopaniški križ je naredil kipar Franc Schnalzl iz Gródne na Južnem Tirolskem, kjer so sploh najbolj znani kiparji nabožnih predmetov. Še leta 1932 je bila prenovljena cerkev, tedaj so na strop naslikali „Kristusa, Kralja vesoljstva“.

Izmed mnogih dušnih pastirjev je bil Franc Rup župnik kazaški, toda kot župnik nikoli ni videl Kazaz. Kajti instaliran je bil v bolnišnici na smrtni postelji in je 14 dni nato umrl. Od leta 1900 do leta 1904 je pastiroval župnik Jurij Trunk, ki je veliko storil za cerkev in versko življenje. Doma je iz Bač pri Baškem jezeru in še sedaj živi v San Francisku, v Kaliforniji, v Ameriki. Letos je obhajal železno mašo, kar je nekaj izrednega in je res kot iz železa. Zelo ljubi Koroško in zato si je dal tudi na steno svoje sobe naslikati Baško jezero z Jepo v Ozadju. Veliko starost sta doživela tudi naš bivši župnik Alojzij Hutter, ki je umrl pred leti in pa preč. g. duh. svetnik Tomaž Ulbing, naš župnik v letih 1911 do 1922. Ta čvrsti korenjak pa še živi, nam še priložnostne pesmi kuje in kaj napiše, saj je živa priča skozi vse 20. stoletje. Ta bi nam veliko povedal o nekdanjih razmerah v Kazazah, o veseljih in žalostnih časih. Zato prenehaj in počakaj, če bo on kaj napisal.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 2. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 3. 1.: 14.15 Poročila (Vremenska slika; objave). — Kaj smo pripravili? (Napoved sporeda slovenskih oddaj). — Športni mozaik. — Kaj pravite k temu (Kritično razmišljanje o svetu in ljudeh). — 18.00 Za našo vas. — TOREK, 4. 1.: 14.15 Poročila (Vremenska slika; objave). — Češkoslovaški godbeni ansambli. — „Beremo za vas“ — M. Turnšek: Stoji na rebri grad. (Koroški zgodovinski roman) 1. — SREDA, 5. 1.: 14.15 Poročila (Vremenska slika; objave). — Kar želite, zaigramo. (Voščila). — ČETRTEK, 6. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — Trikraljevsko doživetje. (Besedilo dr. Metod Turnšek). — PETEK, 7. 1.: 14.15 Poročila. (Vremenska slika; objave). — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. (Domače novice). — Popevke. — Beremo za vas — M. Turnšek: Stoji na rebri grad. (Koroški zgodovinski roman 2) SOBOTA, 8. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (Voščila). — 18.25 Na dom obujaj mi spomin: Vogrče (1. del).

BELJAK

Veliko srečo je imela v nedeljo 12-letna učenka iz Beljaka. Ko je šla po Ziljski poti v Beljaku, je nenadoma zažvižgala mimonjenih ušes krogla. Prestrašena je pogledala šolarka navzgor in zagledala na balkonu hiše nekega mladeniča s puško v roki. Na policiji so ugotovili, da gre za 16-letnega trgovskega vajenca. Ta je priznal, da je streljal, vendar je zanikal, da je hotel streljati na deklico.

Hvala vsem prijateljem, ki so nam v zadnjem času pridobili nove naročnike.

Uprava „Našega tednika-Kronike“

Za visokošolski dom „Korotan“ na Dunaju je daroval:

namesto venca za pokojno Jožefo Domej 200.— šil. živinozdravnik Dr. Marko Durnpelnik, Globasnica.

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O ~ B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

Moji spomini na dr. Janeza Ev. Kreka

(Piše Alojzij Vauti, selski župnik)

Ko sem v 47. številki našega lista gledal sliko dr. Janeza Ev. Kreka, so se mi porodili živi spomini na tega velikega moža. Z dr. Krekom sva bila namreč osebna znanca.

Prvikrat sem ga videl pomladi leta 1908, ko je Akademija slovenskih bogoslovcev v celovškem semenišču obhajala petdesetletnico. Bil sem takrat že po imenu bogoslovec, sprejet, a zaradi bolezni jeseni še nisem mogel vstopiti in sem se do februarja zdravil ob morju v Iki. Proslave v avli starega semenišča se je udeležilo mnogo duhovnikov. Predsednik akademije Gregor Rožman je zborovanje spretno vodil. Glavna govornika sta bila Matej Ražun, šentjakobski župnik, ki je svojčas kot bogoslovec akademijo poživljal in ji vili življenjsko rast, in pa dr. Krek, bogoslovni profesor iz Ljubljane. Spominjam se, s kako pozornostjo smo vsi sledili njegovim izvajanjem. Dr. Krek je bil takrat na višku telesnih in duševnih sil in je slovel kot veleum v profsorski službi, v parlamentu in na javnih zborovanjih, plodovit v besedo in peresom.

Istega leta je bil pri Sv. Katarini nad Šmihelom velik mladinski tabor. Tudi tam je nastopil dr. Krek kot glavni govornik in je ognjevit vžigal srca mladine za verske in narodne ideale. Še hranim sliko, ki ga kaže navdušenega govornika z dvignjeno desnico in veselim smehljajem na ustnicah.

V oseben stik z njim takrat še nisem prišel, pač pa leto kasneje. Zaradi bolehnosti sem želel leta 1909 počitnice preživljati v svežem gorskem zraku. Prijatelj iz Zvabeke, ki je v Celovcu dovršil kmetijsko šolo, na Vrhniki pa mlekarstvo, je služboval v Selnici nad Skofjo Loko kot živinorejski inštruktor. Nanj sem se obrnil in res dobil v višinskem naselju Podlonkom pri vdovi s tremi otroki stanovanje in hrano. Četrte ure višje od Podlonke je Prtovč, naselje z malo cerkvijo. Tja je zahajal na počitnice dr. Krek. Stanoval je pri Mežnarjevih in užival z njimi kmečko hrano pri skupni mizi. Nosi je hraste hlače in domačim po potrebi pomagal pri kmečkem delu. Mnogo pa je tudi pisal časopisne članke za „Domoljub“ in „Slovenca“.

V taki sosesčini sva se s Krekom večkrat sešla. Nekoč me je vzel s seboj, ko je šel v Dražgoše k župniku Tonetu Pfajfarju na duhovniški sestanek. Kar imenitno se mi je zdelo, da sem kot bogoslovec začetnik smel biti v družbi tako učenega doktorja. Pa je bil Krek silno priprost, prijazen in domač v občevanju. Ta njegova odkrita in nepristranska prijaznost je bila kakor magnet privlačnosti.

Iz njegovega zdravega humorja se je rodila marsikatera dobra šala. Nekoč je v

naši družbi nekdo pisal razglednico, na katero smo se vsi podpisali. Krek se je podpisal takole: janes krek, kakor, da se je v kaki enorazrednici za silo naučil pisati.

Sredi Seč stoji prosvetni dom. Sezidan je na mestu, kjer je nekoč v mali hišici bivala družina učitelja Kreka, tudi sin Janez v mladih letih. Zato je nosil ime „Krekov dom“. Tam smo bili večkrat zbrani ob prireditvah ali sestankih. Nekoč pride med nas dr. Krek s šopom popisanih papirjev. Nedomestoval je par dni v Dražgošah župnika Pfajfarja in je čas porabil za pisateljevanje. Spisal je zgodovinsko igro „Turški križ“. Snov je zajel iz domače selske zgodovine in se dejanje vrši istotam. Prebral nam je nekaj prizorov te igre. Prvikrat so jo potem uprizorili z velikim uspehom v Selnici. Leta 1910 jo je izdal v tisku skupno z igro

Kajžarjeva družina

Zivela je deklica z imenom Sonja. Bila je zelo ubogih staršev. Družina je štela devet članov: Oče, mati ter sedem otrok. Preživljali so se le od tega, kar je zaslužil oče, ki je delal na žagi. Zaslužil je pa tako slabo, da je družina večkrat stradala. Razen dveh dečkov so hodili vsi otroci v šolo in to v zelo oddaljeni kraj. Mati je bila bolehnata, kako pa tudi ne, saj je bila večkrat lačna kot pa sita. Preko poletja je že nekako šlo, le ko se je približevala pozna jesen in zima, je bilo najhujše. Oče ni bil pijanec, nasprotno, bil je zelo dober oče in mož; večkrat je premišljeval kako naj nastiti in obleče tako številno družino. „Se bo že zboljšalo,“ to nado je vedno imel. Sonja je hodila v četrti razred ljudske šole, Andrej v šesti razred, Miha v tretji, Peter in Tonček, ki sta bila dvojčka, pa sta hodila v prvi razred. Najmlajša otroka sta bila pa še doma. Dečki so nosili obleke eden za drugim, tako da ko je prišel zadnji na vrsto, so bile od obleke samo še cunjice. Čevljev niso poznali; nosil jih je le oče v službo, pa tudi mati, ko je šla ob nedeljah v cerkev.

Hudo je bilo pozimi, posebno če je bilo dosti snega. V šolo niso mogli. Če pa ni bilo veliko snega, so prihajali v šolo z ozeblimi nogami. To se je ponavljalo iz leta v leto. Neko zimo, ko ni bilo toliko snega, se je veselila Sonja. „Joj,“ je vzkliznila, „če ne bo veliko snega pred božičem, bom lahko izpolnila moj načrt.“ Načrt je pa imela takšen. „V gozdu, kjer je pregosto mladih smrek, jih lahko nasekam, nato pa

„Tri sestre“. Založilo jo je prosvetno društvo v Selnici. Obe igre sta našli pot na mnoge društvene odre. Tudi na Koroškem sta bili, posebno druga, že mnogokje in mnogokrat uprizorjeni.

Vsako leto je bil takrat na Sv. Joštu sestanek dijakov, visokošolcev in bogoslovcev, na katerem je največ predaval dr. Krek. To šolanje bodoče inteligence je imelo tudi prijetno stran: veselo družabnost mladih ljudi. Dvakrat sem se tega sestanka udeležil. Bil je to zame tudi prijeten izlet iz Podlonke. Med udeleženci sem srečal tam tudi marsikatero sošolca ali znanca s kranjske gimnazije. A duša sestanka je bil vsakokrat dr. Krek, ki se je med mladimi še bolj pomladil. Fotograf nas je slikal zbrane okrog njega ob vznjožu Križanega.

Njegova prezgodnja smrt leta 1917 nas je vse trpko presenetila. Mozes je vodil Izraelce do obljubljenega dežele, a je umrl predno so jo posedli. Krek je bil voditelj slovenskega naroda, pa je tudi umrl predno mu je zasijala boljša bodočnost.

v daljnem mestu prodam kot božična drevesa. Tako bom malo pomagala materi, da bomo vsaj ob božičnih praznikih malo bolje živeli.“

O tem načrtu je celo sanjala, a izdala ga ni nikomur. Tisto leto pa je prišlo nekaj vmes, zbolela je namreč mati in to zelo hudo. Ker pa je mati zbolela, je morala Sonja ostati doma ter skrbeti za družino.

Nekoga jutra pokliče mati Sonjo k sebi, ter ji prav narahlo naroča: „Sonja, jaz sem malo boljša. Ti greš lahko v šolo, mimogrede se pa oglasi pri Mlinarjevih. Poprosi gospodinjo za malo bele moke in sladkorja, da bomo imeli vsaj za božične praznike kaj boljšega za pod zob. Reci mlinarici, da bom že pomagala, ko se pozdravim.“

Drugo jutro je odšla Sonja z bratci v šolo. Božični prazniki so bili že prav pred durmi. V šolo grede je Sonja svoj načrt izdala tudi bratoma, Andreju in Mihi, ki sta bila oba zelo navdušena zanj. Ko so dospeli do mliha, je vstopila Sonja vanj. Brž je naletela na gospodinjo, jo lepo pozdravila ter povedala, kar ji je mati naročila. Joj, kako se je hudovala debela mlinarica, mlinar je pa celo dejal: „A, tako, na moje žulje bi radi tuji ljudje živeli, nič ne bo, nič ne dam.“ Sonji je bilo zelo hudo pri srcu, kar zajokala bi, pa se je zadržala.

„Pojdimo!“ je rekla Sonja bratoma, „tudi danes ne grem v šolo.“ Potegnili so iz razcapane šolske torbe malo rjavo sekuro. „Gremo in nasekamo nekaj smrečic!“ Tako so tudi storili.

Smrečice so potem odnesli v mesto in jih vse dobro in hitro prodali. Odšli so domov, kjer jih je že čakala mati. Vprašala je Sonjo, kako je opravila pri Mlinarjevih. Zajokala je, ko ji je Sonja povedala, kako je opravila. Tudi ostali otroci, ki o Sonjinem načrtu niso vedeli, so jokali.

Tudi naslednje dni so se vsi trije odpravili, kot da gredo v šolo. Šli pa niso, ker so delali po Sonjinem načrtu. Vse je šlo v redu, tudi smrečice so vedno le tam sekali, kjer je bilo pregosto. „Lepo bomo preživeli božične praznike, peč imamo, drv tudi zadosti, sedaj pa še denar, vse bo lepo,“ so se veselili.

Datum je že kazal trindvajseti december, prav pred božičem. Ta dan pa kar niso mogli prodati smrečic. Končno pride mimo lepo in toplo oblečeni gospod. Ustavi se ter gleda, nato se pozanima ter vpraša Sonjo, koliko da stane takšna smrečica. No, pa mi daj dve smrečici!“ reče in izbere dve smrečici, da denar ter odide. „Gospod, gospod!“ je glasno klical Andrej, „Preveč ste dali!“ Gospod se obrne ter reče, naj kar obdrži denar. „Naj ti bo za božič, pa še vesele praznike vam želimo vsem!“ Sonja ni mogla verjeti svojim očem, ko je slišala, da so dobili dar za praznike. „Tudi vam želimo enako in obilo zdravja,“ so kar vsi hkrati odgovorili.

Pozneje je pred Sonjo obstala še neka starejša gospa, toplo oblečena. Kako ti je ime,“ se je zanimala gospa, „in koliko si stara?“ „Sonja sem in dvanaest let mi je.“ Gospa je kupila eno drevesce, plačala ter

Emil Fanič (Gr. Rožman):

V BOŽIČNI NOČI

Božič svoje svetle luči
v vsaki hiši je prižgal,
v rajsko-jasne visočine
misli in srca je dvigal.

Vse veselo in radostno
pod božičnim je drevesom,
iz hvaležnih src človeških
hvala dviga se k nebesom.

Le v predmestju starodavnem
v slabih in zaduhlih sobah
danes ni nobene luči,
bilo ni jih v prejšnjih dobah.

Sreče svetonočne sladke
tam ubožci ne poznajo,
tam skrbi in glad nemirni
svetonočnice igrajo.

A ne vejo ti ubožci,
v betlehemskega da je hlevu
jim Rešitelj se porodil,
klical v angelskem jih spevu.

I pri meni ni drevesa,
luči svetle ni nobene,
ali sreči moji tihi
v celem svetu ni zamene.

V srce moje angel božji
mir nebeški mi razliva,
v srcu mojem božje Dete
s svojo milostjo prebiva.

Daj še, Dete milostljivo,
srečo mirno v sveti noči
onim ubogim siromakom,
ki ne najdejo pomoči.

hotela oditi, ko se obrne k deklici ter jo vpraša: „Kje pa stanuješ?“ „Daleč od tu, milostljiva gospa,“ ji je odgovorila Sonja. Gospa je hotela še več vedeti, kar ji je tudi uspelo. Sonja ji je vse po pravici povedala, vse kako je doma. Tudi o svojem načrtu ji je zaupala. Po teh besedah so se gospe orosile oči, pogladila je Sonjo po laseh ter brez besed odšla.

Tudi ostale smrečice so do poznega popoldneva prodali ter se veseli vračali proti domu. Spotoma so si ogledali izložbe ter ugibali, kaj bi kupili staršem, bratom in sestram. Ko so tako stali pred neko izložbo, se oglasi nekdo za njunimi hrbti. No, kaj si boste pa vi trije lepega kupili?“ Bil je neki možiki ter slišal, kaj so se menili. Težko mu je bilo pri srcu, ko je videl vse tri strgančke premražene in lačne. Misli si je: „V kakšni revščini žive še ljudje, posebno v oddaljenih vaseh!“ Nato je nadaljeval: „Kje pa stanujete? Zelo lepo je od vas, da tako skrbite za vaše starše.“ Gospod je nadalje izpraševal, kako je pri njih doma. Miha je vse povedal in Andrej je še kaj dodal. „Kar vstopimo v prodajalno“, jih je povabil mož in želel, da povedo kaj žele. Zelo jim je bilo težko, kar tako nekaj izbrati.

Ko so le izbrali vsak nekaj, za mamo, ateka, bratce in zase, je tisti mož vse sam plačal in začel pripovedovati trgovcu o njihovi revščini. Otroci pa niso mogli verjeti svojim očem. „Kje že stanujete?“ je še enkrat vprašal gospod in spet so mu povedali. Miha, Sonja in Andrej so potem odšli domov. Gospod in trgovec sta še ostala skupaj ter se pomenkovala.

Med potjo so se otroci sporazumeli, da povedo doma vse, tudi zaradi šole. Pozno so prišli domov in oče je bil že doma. Zelo se je hudoval, ker so tako pozno prišli. S težkim srcem so vse povedali; bali so se, da bo oče močno hud, ker je bil že slabe volje. Pa ni bil. Ko so razdelili darila, ni bilo veselja konca. Mati je jokala, tako da je bil šal kmalu vlažen od solz. Oče si je nadjal novi klobuk in pomeril čevlje. „Le kako ste vedeli za velikost čevljev?“ Oglasil se je Andrej: „Veš, oče, nekoč sem pomerjal tvoje čevlje, pa sem videl številko 44, zato sem tudi vedel, da je to številka tvojih čevljev.“ „Dobro ste naredili“, je rekel oče ter se smejal. Medtem pa so tudi ostali otroci zatikali zobe v beli mlečni kruh, ki je bil pri tej hiši zelo redek. Kruh so pomatili kar mimogrede. Večer jim je potem kar hitro minil.

Ko so potem šli spat, so se otroci še dol-

(Dalje na 7. strani)

Dik in Full

Dik in Full, dva krasna volčjaka, sta bila velika prijatelja. Vsak dan sta z veseljem lajanjem plavala v živi reki mestnega prometa po sončnih ulicah Rima. Tako tudi tistega dne, ko ju je zajela kruta roka usode in razdrla njun mali svet, izpolnjen s srečo.

Razposajena, nič hudega sluteč, sta se nekoga popoldneva igrala in drvela po cestnem asfaltu ulice „Via Torino“. Očividno sta merila svoje moči v razposajeni dirki. Že je dik napredoval kakih deset metrov in vesel bližajoče zmage pozabil na običajno previdnost. Slep in gluhi je dirkal po belem traku ceste, medtem ko mu je Full z zaskrbljenimi pogledi le počasi sledil.

Nenadoma se je odigrala žaloigra. Okoli ovinka je z bliskovito naglico pridrvel osebni avto in povozil Dika. Brezsrčni človek za volanom se ni zmenil za razmesarjeno žrtev ter z neomejeno hitrostjo drvel dalje.

Ko je Full prispel na kraj nesreče, je poln groze glasno zatulil, potem pa samo še tiho cvilil. Z nepopisno žalostjo je gledal umirajočega prijatelja, ki se je z očmi nemo poslovlil od njega, predno je izdihnil. Full je strašil mrtvo telo in nobeden se ni upal radevedno približati, ker je takoj nevarno zarenčal...

Dika so pokopali blizu Rima na pokopališču za pse. Nagrobni kamen nosi njegovo sliko.

Dnevno ob istem času prihaja Full ter se obupno trudi, da bi odprl težka železna vrata k parku miru. Ker se mu ne posreči, se vsede na ozko stezo pred vhodom ter čaka prihod čuvarja. Ko zasliši rožljanje ključev, plane kvišku in nestrpno gleda skozi železno ograjo. Komaj se vrata premaknejo, švigne kot blisk mimo starega moža in se ustavi šele pri grobu Dika.

Takoj začne s sprednjimi šapami divje kopati zemljo v upanju, da najde nepozabnega tovariša vsi ksergovni napori. Ko končno spozna, da so vsi njegovi napori zaman, kroži otožno cvileč okoli groba ter se naposled utrujen zgrudi na hladno prst. Ves izmučen se čez nekaj ur vrne domov...

Ta prikaz se dnevno ponavlja, odkar je Dik mrtev.

Mene je Fullova zvestoba globoko ganila in resnični dogodek tako pretresel, da sem segla po peresu in napisala to zgodbo.

Vera Maria Volk

Za dobro voljo

V SOLI

Ko se je končal pouk in so se učenci pripravljali, da bi šli domov, se prerine mali Nužej k učitelju in ga poltiho vpraša: „Prosim, gospod učitelj, kaj smo se pa danes v šoli učili? Veste, moj oče se doma vsak dan za to zanima.“

Ob napadu na „Katoliško mladino“

Količkaj pošten človek se mora začuditi nad cinčnim sovraštvom, ki ga nekateri še vedno gojijo v svojih srcih do vsega, kar nosi na sebi oznako „katoliško“. Posebno pa razburi, če slišijo, da ima Katoliška mladina pri svojem delu uspehe.

Eden takih neprijateljev slovenske „Katoliške mladine“ na Koroškem se je oglašil v „Slovenskem Vestniku“ z dne 17. decembra 1965. v članku pod naslovom „K pozivu katoliške mladine za boj proti raku“. Očividno mu mrznja do Katoliške mladine ob tem lepem uspehu ni dala miru, dokler ni razlil svoje jeze na papir in ga serviral preko „naprednega“ časopisja bralcem doma in preko mej. V nepoučenosti in netočnosti ter zavijanju resnice skuša pisec „Vestnika“ v svojem dopisu omalovaževati to človekoljubno in izredno uspešno delo „Katoliške mladine“. Čeprav je vsa javnost priznala da je tudi katoliška mladina s svojim posegom v ta „boj proti raku“ mnogo pripomogla k tako velikemu uspehu, je za tega pisca to dejanje Katoliške mladine na Koroškem le potrdilo „žaloigre“ nesocialnega krščanstva. Ko pa ta pisec očita Katoliški mladini, da ni dostopna za „novega duha“ krščanstva, katerega podpisani F. L. ob njenem razglasu na „Boj proti raku“ ni čutil, pač s tem dokazuje, da mu je njegova mrznja do Katoliške mladine čisto okrnjena čut za plemenito in nesebično delo v korist trpečim. S svojimi dobrotelnimi, socialnimi in karitativnimi akcijami, ki jih ima Katoliška mladina v svojem vsakoletnem delovnem programu (božična akcija, misijonska akcija, brat v stiski, dan starih, izseljeniška akcija, akcija treh kraljev in tudi akcija proti raku) potrjuje svoje hotenje, da v Kristusovi ljubezni služi človeštvu brez razlike vere ali rase. To je pravi duh krščanstva, ki ga koncil kaže v „novi“ luči.

K netočnostim in pomanjkljivostim pisčevega pisma pa bi še omenili sledeče:

Katoliška mladina akcije za boj proti raku ni razglasila šele 5. decembra, kajti ta dan je bil že njen zaključek, marveč točno 32 oz. 23 dni pred 5. decembrom. Torej tudi ne drži, da se je naša mladina odločila za to sodelovanje šele „zadnji trenutek“. Farizejskemu bralčevemu razočaranju nad koroško Katoliško mladino, da se je odločala za to človekoljubno delo šele, ko je bila „povabljená“ in ne iz svojega notranjega nagiba, pa ne moremo dati prav, kajti tudi Katoliška mladina je že od početka te akcije kot drugo prebivalstvo brez dvoma sodelovala in pridno kupovala tozadevne kartice, toda vsako urejeno in uspešno delo mora biti dobro organizirano. Akcijo „boj proti raku“ pa je organiziralo vodstvo avstrijskega radia, ki je poleg drugih ustanov (n. pr. vojaštvo) povabilo k sodelovanju tudi Katoliško mladino celotne Avstrije in ne samo iz Koroške. Povemo pa, da smo tudi mi razočarani nad tem piscem in njegovo „napredno“ in bolj „socialno“ mladino, ki se niti „zadnji trenutek“ ni odločila za sodelovanje.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Mnenja o mladini

V Argentini je bilo zasedanje voditeljev mladinskih organizacij Katoliške akcije. Razpravljali so o mladinskem vprašanju in prišli do ugotovitve, da se današnja mladina ne more prav znajti v modernem toku življenja.

Mladinski problem je danes zelo pereč po vsem svetu; zato bi verjetno tudi pri nas prišli ob podobnem razpravljanju do sličnih zaključkov.

To porazno in tudi za nas razmišljanja vredno ugotovitev opirajo na tale dejstva:

1. Mnogo vseučilišnikov ne konča študijev ali pa sedla z ene fakultete na drugo. Delavska mladina ni zadovoljna s svojim poklicem. Nemir, ki se polašča vsega okolja, ne dopušča, da bi si ustvarili tudi oni svoje življenje v miru in redu. Odtod teženje po begu iz take stvarnosti, globok občutek izjalovljenosti in povišek mladostnih zločincev.

2. Mladina se ne zna zabavati. Izgubila je čut za razvedrilo, ki bi je ne razosebljalo in bi pomenilo dvigovanje osebnosti ter vlivanje vesele podjetnosti. Zato pa se pusti otopeni z bučno mehanizirano zabavo.

3. Mladina ne zna študirati. Šola jo natrpa s podatki, številkami in dejanji, ne nauči pa je misliti z lastno glavo. Tako ne zna več ločiti med znanostjo in laži-znanostjo.

nostjo. Za znanstveno preučevanje ji ni mar, ker so jo vzpodbujali le za čimprejšnjo gospodarsko koristnostjo akademskega naslova.

4. Mladina se ne zna zaljubiti in okušati prave ljubezni, ki je v tem, da človek izroči bližnjemu vse svoje sposobnosti in mu posveti tvojo skrb, s tem, da zatira svoja lastna teženja. Le tak bo namreč imel pravo nežnočutno ljubezen do neveste in žene, ki se bo nekoč spremenila v skupno ljubezen do skupnih otrok.

5. Mladina ne vidi izpolnjenih svojih idealov. Mesto, ki ga v družbi zavzema, ji dajejo okoliščine, ne pa njej lastni, osebni poklic...

In rešitev?

Družine morajo živeti v veliko globlji povezanosti. Dom mora postati prava šola ljubezni in razumevanja do svojih otrok.

Vzgojitelji naj se trudijo, da bo mladina razumela, kako spolnost v življenju ni le neka sebična zadostitev sproščenih strasti. Športne ustanove morajo disciplinirati človeka tako, da bo šport postal sredstvo v plemeniti medsebojni tekmi, ne pa pozorišče za podivjanje množic.

Dolžnost javne oblasti pa je, da brani mladino pred pustolovci, kateri jo kvarijo na vse mogoče načine.

Iz filmskega sveta

FILM O FILMU

Poteklo je 70 let, odkar imamo film. Séveda se je v teh letih filmska umetnost silno hitro razvijala. Tehnika današnjega filma je skoro dovršena in film je danes za se pridobil ves svet. Čeprav govorimo o filmski krizi, še vendar film pridobiva na produkciji in na številu gledalcev. O tem silnem razvoju so izdelali film in so ga kazali prvič 28. decembra v Parizu.

Prva filmska predstava v pravem pomenu je bila 17. 2. 1896 v Londonu in aprila istega leta so že predvajali filmsko predstavo na Dunaju, pri kateri je bil navzoč tudi cesar Franc Jožef. Sledili so Berlin, New York in vsa Evropa, Amerika, celi svet. Početnika filma Auguste in Luis Lumiere ter podjetni gledališki ravnatelj Georges Malies, ki je to iznajdbo kupil, pač niso niti slutili, da so oni početniki sile, ki je v par letih zajela ves svet. Še istega leta so ustanovili prvo filmsko družbo Starfilm; deset let pa je bilo samo v New Yorku nad 500 filmskih dvoran. Veliko izboljšanje filma je omogočila električna ener-

gija. Leta 1903 je nastal film „z divjega zapada“, osem let pozneje pa je prvič imenovano majhno filmsko podjetje Hollywood, leta 1913 pa so prvič kazali dovtipe svetovnega komika Chaplina. Važen preokret v kinu pomenja uvedba zvočnega filma; 6. 10. 1927 je bila prva predstava zvočnega filma in dve leti pozneje so uvedli že barvni film.

Tudi v Avstriji ni manjkalo filmskih strokovnjakov, ki so tudi doprinesli svoj delež k razvoju filma. Na obletnico prve predstave v Schönbrunn pred 70 leti bodo 24. marca prihodnjega leta na Dunaju odprli posebno filmsko razstavo, ki bo nudila pregled filmskega udejstvovanja v Avstriji.

PROBLEM SMRTNE OBSODBE V FILMU

„Zajtrk v smrtni celici“ je naslov filma, ki ga je režiral Laurence Harvey, ki igra tudi glavno vlogo tega globokega filma. Snov, ki jo film obravnava, je problem smrtne kazni, o katere upravičenosti so mnenja zelo različna. Vsekakor pa je ta problem zelo hvaljezna snov za filmsko obdelavo. V tem filmu je prikazana krivič-

Otroški kotiček

Kje in kako je nastala ta božična pesem?

Bilo je pred božičem leta 1818. Sneg je na debelo pokrival utrujeno zemljo. Še vedno je snežilo, kakor bi narava hotela odeti zemljo z debelim belim kožuho.

Župnik Jožef Mohr iz Oberndorfa na Solnograškem (Salzburg) je sedel ves zamišljen pri svoji pisalni mizi in nekaj pisal. Pomakal je pero v črnilnik, pisal in premišljeval in napisano zopet in zopet čital. Končno je odložil pero. Zadovoljno si je mel roke, zakaj za misli, ki jih je nosil že dolgo v glavi, je vendar našel prave besede. Kar je imel na papirju napisano, je bila božična pesem: „Sveta noč, blažena noč“!

Uro hoda od Oberndorfa je stanoval učitelj Franc Gruber. Poučeval je mladino v skrivnostih čitanja, pisanja in računstva. Bil pa je tudi organist. Z župnikom sta si bila dobra prijatelja. Ko je isti večer prišel Gruber župnika v Oberndorf obiskat, mu je ta dal listek, na katerem je imel napisano božično pesem, da jo prečita.

Gruber je bil ves prenesčen in je vzkljnil: „Gospod župnik, to je zares čudovita pesem.“

„Sedaj pa ste vi na vrsti, gospod učitelj! Dajte pesmi melodijo,“ mu je rekel župnik.

In res, že v nekaj dneh je prišel učitelj Gruber župniku pravit, da je za božično pesem našel lepo melodijo.

Prišla je polnočnica. Med mašo je zadelo nepričakovano s kora „Sveta noč, blažena noč...“ Ljudstvo je ginjeno poslušalo. Tudi župnik pred oltarjem je pel, dasi se ni mogel ubraniti solz.

S takim uspehom ustvaritelja božične pesmi nista računala. Uspeh je bil pozneje še toliko večji, ker je bila ta pesem prestavljena skoraj v vse jezike in je postala znana po širnem svetu kot nobena druga pesem.

Igo Gruden ZIMSKA

Snežec beli
mede, mede,
na zapečku
mačka prede.
Miš iz kota
preko plota
plane, skoči,
klobčič toči
sem in tje.
Mucki dve
radovedno
vkup sedita
in poredno
se smejitita.

nost smrtne obsodbe, največ iz razloga, ker se je sodstvo že tolikokrat zmotilo. In če gre za življenje, je taka zmota za krivično obtoženega skrajno tragična. Zato je tudi ta film nekaka obsodba površnosti in neodgovornosti današnjega sodstva.

MATIJA MALEŠIČ

23

V ZELENEM POLJU

roža

Metka je spoznala, da je šla predalet. Bilo ji je žal. „Da veš, kaj sem prestala te mesece! Ljudje...“

„Čence! Če boš naravnala svojo pot v ono smer, kamor bi hoteli opravičljivi jeziki, boš zavozila gotovo v gnojnico. Sicer pa: mislil sem si, da bo današnji večer lepši!“ Še vedno se ni obrnil k njej. Potegnil je cigarete in vžigalice iz žepa.

Prijela ga je za roko. „Ne prižigaj tu cigarete!“

„Da naju ne bi kdo videl, menda? Prava reč, če raztrobi, kako sva si prišla brat le vite in grenit drug drugemu lep večer.“

Metki je bilo hudo, da ga je spravila v tako slabo voljo. Pa ni vedela, kaj bi rekla.

„Lep večer je, kot ga ni tam v mestu! Pot nama je posuta z belimi cvetovi, mesečina nama sveti, zvezde se nama smehljajo, polje, moje polje naju vabi, marjetice so se menda prav to noč prebudile...“ Prenehaj je, nato se je naglo obrnil k Metki. O, to je bil zopet tisti Tine, ki je govoril o tem polju, o domači vasi tam v tetini kuhinji, besede, kakršnih Metka še ni nikdar čula iz nobenih ust, besede, ki jih navadni ljudje ne govorijo, besede, ki se berejo le po knji-

gah. To je bil Tine, sosedov študent, pesnik, ki je zložil pesem „Marjetica“.

Metka je drhtela. Kaj naj reče v lepe Tinetove besede?

„Metka!“ Mehak, nežen in drhteč je bil Tinetov glas. Prijel jo je za obe roki in jo privel k sebi. „Čemu bi si grenila te lepe, kratke trenutke?“

Metka se ni branila. Pa popravi svoje prejšnje besede... O, kadar začne Tine, kipijo iz njegovih ust besede, da se človek čudi, od kod jih jemlje... Pa saj je Tine dober... Njej je zložil pesem. Vidi ne... Ne, ne gotovo Vidi ni zložil nobene pesmi, Vida bi se pobahala, kmalu bi zvedela vsa vas, Vida bi nalašč povedala komu, ki bi hitro sporočil Metki...

„Grega obiskat najino polje? Prebujat marjetice, če še spijo v cvetoči pomladi? Ko viteži devete dežele pojdiva buditi zaklete kraljice...“ Potegnil jo je za seboj.

Metki je zastal korak, zopet jo je zabelo okoli srca. To je tisti Tine, ki ji je zložil pesem, ali... ali to ni več tisti Tine, katerega ustinice so se strahoma in rahlo dotaknile njenih v noči po igri... Ko da je napravil smrtni greh, je tedaj zbežal od nje... Sedaj jo pritiska k sebi, ves drhti, oči mu gorijo v divjem, strastnem ognju, vse drugače kot tisti večer... V polje hoče, v stran od ljudi...

Metka, kam greš?

Tine je bil tako močan, njegove besede tako lepe, silne in vabljive, da ni mogla primerjati sedanjega in nekdanjega Tine-

ta. Tudi ni mogla misliti na kaj drugega kot nanj, fanta, da ga je bilo veselje in lepota pogledati, kakor je rekel predvčerajšnjim oče...

Šla je z njim v polje kot omamljena. Strah, ki se ga človek boji, skrivnost, ki bi jo človek rad odkril... Po žilah kipi, v srcu greje, možgane pa ziblje v sladko omamo in pozabo...

Angel varuh si je tedaj pokrnil obraz in se razjokal. In je pobegnil od Metke...

„Zdaj pa res ne morem več vzdržati brez cigarete,“ je vzdramil Metko Tinetov glas.

Zatisnila mu je usta z dlanjo in ga pridržala v senci kozolca. Ob meji Lokačevega vrta je nekdo oprezal. Ko da je na straži. Postajal je, prisluškoval, bil ves nemiren in nestrpen.

France...

Tine je hotel zakleti. Le s težavo je Metka zatrla njegove glasove in jezo.

France ni kazal namere, da bi se mu kam mudilo. Vztrajno in neumno je na vse strani oprezal, prisluškoval in čakal.

Biti je moralo že proti deseti. Morda je bilo še bolj pozno. Metka si ni upala pomisliti, kaj porečejo doma. Domov pa tudi sedaj še ni mogla, preveč verno je stražil France.

Le preneglo se je Tine odločil, da ga odvede s straže in ji pripravi priliko, da neopaženo smukne domov. Metka ga je krčevito prijala za roko in ga hotela vsaj za hip zadržati. Vso to pot s polja domov, ko je molčal in je šla kot v sanjah ob njem,

je v vsej toposti v njeni glavi glodala misel, da bo Tine izrekel nekaj odrešilnega, velikega, važnega... Pa kot da odrešilne in velike besede Tine ne pozna... Samo tiste lepe besede vrejo iz njegovih ust, odločilnih ni... Sedaj niti lepih ni več...

Tine pa ni razumel. Bežno se je še dotaknil s svojimi ustnicami njenih, pa se ji iztrgal in planil iz sence v mesečino. Kot da se mu mudi od nje. Ze po treh, starih korakih je obstal in si prižgal cigareto. Metka toliko da ni jeknila v silni boli...

France ni mogel ubežati, niti se potajiti. „Kaj stikaš tod okoli?“ ga je mračno vprašal Tine.

France je presenečen molčal.

„To ti prvič, da me zasleduješ...“

„Tebe? Nikakor! Kje pa si pustil njo?“

„Koga?“

„Metko!“

Pri vsej toposti je Metka sedaj spoznala, da se spoprime. Pa je ni niti ta nevarnost vzdramila iz otopenosti, preveč ji je šumela po glavi zavest, da besede Tine ni izrekel. Kakšne besede? Kaj ve! To bi moral vedeti Tine sam.

„Ali si ti njen varuh?“

„Ne varuh, pač pa... pač pa, da veš, Metka bo moja, moja! Mora biti moja, nikogar drugega!“

„Res?“ In Tine je izbruhnil v nebrzdani krah. „Kaj ne poveš? Tvoja! Pa bi jo še marsikdo drugi tudi rad! Ali čigava bo, je vprašanje. Si jo vprašal, če hoče biti tvoja?“

Metko je Tinetov krah zadel bolj, ko

Gore v slikah

V celovškem Umetniškem domu je bila pretekli mesec razstava „Gore v slikah“. Razstavljal je Umetniški paviljon Slovenj Gradec. Deževna je bila nedelja 21. nov., prav za ta obisk razstave primerna. Tako je škropotalo po strehi in žlebovih, da sem imel vtis, kot da stojim v sredi bohinjskih planin, kjer vedrim pod orjaškim drevesom. Okrog 70 slik, ki predstavljajo naše slovenske planine. Po mojem laičnem okusu je bila najmočnejša panorama koroškega mojstra Marka Pernharta. Pogled s Triglava proti tržaški obali, proti Dolomitom, proti celovski kotlini in na ljubljansko pokrajino. 98 let je od tedaj poteklo, ko je njegov čopič slikal ta naš planinski svet na platno.

Mašo jih je bilo takrat, ki so se ukvarjali s hribolestvom, saj so se še za moje mladosti norčevali iz tistih ljubiteljev planin, ki so lazili po hribih češ: „Gora ni nora, ta je nor, ki hodi gor!“

Tega mnenja sem bil takrat, ko sem na planinah pohajal za tropom ovčic in govedi tudi jaz. Menda so mi baš tista leta

vtisnili v srce ljubezen do planin, da sem pozneje mnogokrat nastopil tudi jaz „noro“ pot, sicer ne kot plezalec, ki ima opravka z nevarnimi čermi, ampak kot pešec rad obredel razgledne točke, ki so nam navadnim zemljanom dostopne, ne da bi se spuščal v nevarnost. V spominu mi je, ko smo se leta 1949/50 s prijatelji na Dobraču vpisovali v spominsko knjigo, in mi je prijatelj pokazal „verze“, pisane dve leti po prej in mi rekel: „Vidiš, tale človek, doma iz Ljubljane, je pred vojno vsako nedeljo, če je le bilo mogoče, zapustil megleno mesto in se povzpел na eno izmed gorenjskih planin“.

Ko smo leta 1945 spomladi prišli na Koroško, je bil on prej na Velikem Kleku (Großglocknerju), kot jaz na Dobraču. Dasi je bil na Dobraču, ki je najbolj razgledna točka na Koroškem, skoraj vsak mesec. Pred odhodom v daljne prekomorske kraje, se je vpisal v spominsko knjigo s sledečimi besedami: „Pozdravljene, prelube planine, ko vas zadnjič objemam z očmi. Pozdravljen vaš zvesti stražar in oči Triglav, mnogokrat sem bil tvoj gost. Pozdravljen

Veliki Klek s svojim ledenikom. Pozdravljena Višarska Mati božja, ko te gledam od daleč, mogoče zadnjič, varuj me vsega hudega, ko odhajam v neznano tujino. V gorskem svetu je bila moja sreča. Bodite mi pozdravljeni.“

Vidiš prijatelj. Ta človek je bil tako navezan na gore, da je na prostranih ravninah Argentine, dobil takšno domotožje po gorskih velikanih da je vzel vrv in si končal življenje.

Na to žalostno zgodbo sem se spomnil, ko sem gledal te gorske velikane v slikah in ki vsebujejo v sebi toliko krasote.

Karel Rojšek

Dr. Jakob Kolarič, C. M.:

Kako je bogoslovec Rožman doživljal Božič

Le malokomu je znano, da je poznejši ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v mladih letih tudi pesnikoval. Njegove pesmi, v kolikor so se nam ohranile, so bile objavljene v „Bratoljubu“, v pisanem listu, ki je v šolskem letu 1904/05, ko je Rožman bil v prvem letniku bogoslovja, izhajal že XVII. leto. Izdajali so ga slovenski bogoslovci v Celovcu, da so se v njem vadili pisati v lepi slovenščini in jasno izražati svoje misli. List izhaja še danes.

Poleg pesmi je bogoslovec Rožman pisal tudi prozo. Oboje, pesmi in prozo, je objavljil pod psevdonimom Emil Fanič. Zakaj si je izbral vprav to izmišljeno ime, nisem mogel dognati.

Nekatere Rožmanove pesmi so izpoved ali, bolje rečeno, že odpoved njegovi študentovski ljubezni. Druge opevajo lepoto njegove koroške domovine; tretja vrsta njegovih pesmi pa izraža vtise s pesnikovega potovanja po Češkem in Nemčiji v

počitnicah med drugim in tretjim letnikom ter z romanja v Rim o veliki noči 1907 pred novo mašo. Nekaj pesmi pa je tudi izrazilo religiozne vsebine. Med temi je pesem „Božični zvonovi“ ki smo jo objavili v prejšnji številki in „V božični noči“ objavljeni na peti strani.

Prav tako najdemo v „Bratoljubu“ božično črtico „Sveta noč“, ki smo jo tudi že objavili.

DAS JAHR

1966

Soll allen unseren Kunden und Freunden die Erfüllung ihrer Wünsche bringen.

Möge es

* ERFOLGREICH
* FRIEDLICH
* GESUND
* GLÜCKHAFT

sein

FABRIKSLEITUNG
UND MITARBEITER

FERCHER-REICHMANN & CIE
MOBELFABRIK - VILLACH

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Kajžarjeva družina

(Nadaljevanje s 5. strani)

go v noč menili, kako mora biti lepo ljudem, ki stanujejo v mestu. Oče in mati sta spala v mali kamri. A tudi onadva sta imela razne misli. Ugibala sta, kaj kupiti otrokom za njun denar, ki so si ga pošteno zaslužili.

Naslednji dan se je ustavila pred njihovo hišo kočija. Izstopila je neka gospa, gospod in kočijaž. „Dober dan“, so pozdravili vsi trije, saj so opazili da so vsi Kolaričevi v strahu. Sonja, Andrej in Miha so pa kmalu spoznali tistega, ki ga je imel oče za kočijaža, ter gospoda so tudi poznali, le gospe ne. Gospa je prva spregovorila: „No, ste iznenadeni, pa se boste že umirili,“ je še z nasmehom dodala. „Le pojdite sem, tu smo vam malo prinesli za božič in praznike.“ Vsi trije so bili obloženi s paketi, ki so jih postavili na mizo in na tla. Gospod se je predstavil, da je mestni notar. „To je moja žena. Doma imam lepo posestvo, pa ni nobene človeka, ki bi zanj skrbel. Jaz imam veliko dela v mestu, moja žena pa tudi. Zelim, da bi se vaša družina vselila v hišo in bi skrbeli, da mi posestvo ne propade.“ „Tu, tu plačo boste dobili,“ je še dodala gospa. Nato je še dodal trgovec, katerega je imel

oče za kočijaža. „Vaš sin Andrej se lahko pri meni izuči za trgovca ali če mu bolje ugaja krojaški poklic, mu tudi lahko to preskrbim“. Nato se je gospod obrnil h gospe, oba pa h Kolariču z besedami: „Mislim, da ste zadovoljni sedaj. Zahvala za to gre vašim poštenim in dobrim otrokom.“

Gospoda se je poslovila od njih. Potem pa so se začeli božični prazniki, ki jih je vsa Kolaričeva družina zadovoljno in srečno preživela, da nikdar pozneje niso tega božiča pozabili.

Bogdan Anžel

Srečno in blagoslovljeno novo leto 1966 želi Slovencem v Avstriji in drugod družina

BELEI

pohištveno mizarstvo

HARTBERG, Ost-Stmk.

Ze nad 10 let zvest naročnik „Našega tednika-Kronike“

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede motorna vozila, ženska, moška in mladinska športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih cenah — naročite pri domači trgovci

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Autohaus HERMANN

Svojim cenjenim odjemalcem in poslovnim prijateljem želimo dobro vožnjo v novem letu 1966!

Klagenfurt - Celovec, Villacher Straße 1, telefon 49 51 Morogasse 39, telefon 47 56

da sta se spoprijela. Ko da ji je šele ta krotot vrnil jasno zavest. Zavrtelo se ji je v glavi, stemnilo se ji je pred očmi, pošibile so se ji noge. Padla bi, da se ni oprijela čepila na vozu, ki je molel iz Lokačevega kozolca. Še prej pa, ko se je zravala, je prešinil njeno telo krč. Niti skušala se ni več obdržati na nogah; počenila je ob vozu in bruhalila v krčevit, neutolažljiv, obupen jok...

VIII.

Po tistem velikonočnem ponedeljku se je France čisto spremenil. Kako sta dokončala pomenek s Tineto, Metka nikdar ni zvedela, zato tudi ni mogla odkriti vzroka spremembi. Pa tudi začetka spremembe ni mogla Metka sama opaziti, zakaj takoj po velikih noči je obolela, da so bili domači v resnih skrbih in poštenem strahu zanjo. Ko da jo je hotel Bog kaznovati, ker ni hotela peti na velikonočni ponedeljek pri deteti maši, jo je začelo najprvo boleti v grlu. Vroči obkladki niso pomagali, bolezen se je razširila v glavo, v sklepe, po vsem telesu se je razpasla. Da je bolezen iztaknila na velikonočni ponedeljek ponoči, je bilo jasno. Še sreča, da je obolela in ni bilo treba odgovarjati materi, očetu, sestri in pojasnjevati vprašanj, na katera bi ne odgovorila, če bi jo tudi dali na natezalnico.

Pa saj je bila tista strašna noč Metki sami čudna in neumljiva. V tisti strašni noči so bili trenutki, ki bi jih sama ne mogla pojasniti. Kaj je bila resnica, kaj so bile sanje, grozne sanje? Toliko je le bila pri

sebi, da se je odtrgala od Lokačevega kozolca, se splazila domov in zarila v seno, ko je opazila, kako v skrbih jo povsod iščejo. Tako je storila že večkrat, kadar so jo domači — ali kdo drugi — razjezili. Toda čemu je pobegnila na velikonočni ponedeljek v seno in se tako skrila, da je prvičkrat sploh niso našli in je do jutra prezebal? Doma ji ni nihče rekel ostre besede, nobene vsiljivega ženina ni bilo ta dan pri njej. Kaj te je torej pčilo, Metka?

Ali Metka je bila že v torek zjutraj, ko se je privlekla iz sena, tako bolna in slaba, da ni bilo kaj povpraševati in ji očitati. Bila je bleda, sama skoraj ni mogla stati na nogah, glas ji je bil ves hripav. Kar v posteljo je morala. Mrzlota jo je tresla, da ji ni bilo dovolj, če bi odeje z vseh postelj nametali nanjo, pozneje pa jo je kuhala vročina, da je stokala po mrzlih obkladkih. In sanje, grozne sanje iz pretekle noči so se ponavljale.

Kako in kdaj je France zvedel za njeno bolezen, tudi ni bilo Metki nikdar jasno. Slišala je, da je skušana stara sosedica svetovala, da bi ji led potegnil bolečine iz grla in ohladil neznožno vročino v telesu. O veliki noči led! Po treh urah so mati ovili vrečo z ledom Metki okoli vratu. Pozneje ji je sestra povedala, da je France prinesel poln čeber ledu. Zapregel je bil očetova konja in zdijval z njim v mesto, kjer imajo ledenico za pivo.

Ko je Metki odleglo in bi že lahko govorila, je še zmerom hlinila bolečine v grlu,

samo da ne bi bilo treba odgovarjati, kaj jo je tisto noč na lepem poglalo v seno in v tak prehlad. Tudi sestra, ki je bila natančna in bi rajši pri svojih sedemnajstih letih posvela, ko da bi privoščila Metki kako skrivnost, se bo sčasoma umirila in pozabila na radovednost.

Ko je bila že zdrava in ni več rabila ledu, ga je zopet prinesel France. Tedaj je menda prvič v tej boleznini planila rdečica na Metkina lica. Rdečica zadrege in sramu! Le čemu jo France tako presunljivo in vprašujoče gleda?

Kaj ve France?

Toliko se Metka spominja: ko se ji je tisto noč zvrtilo v glavi ob Lokačevem kozolcu, sta si ob vrtni meji France in Tine hotela skočiti v lase. Kaj se je pozneje zgodilo, ne ve. Zaman Metka napenja možgane... Še to ve Metka: silno je želela, da bi se Tine vrnil. Bolečina bi bila za polovico manjša, obup bi splahnel, če bi se vrnil Tine in rekel tisto besedo, ki je prej ni izrekel... Ali Tineta ni bilo nazaj! Na Franceta ni tedaj Metka več mislila.

Kaj sluti France?

Metka na tisto strašno noč ne more napeljati pogovora. Še Bog, da France sam ne začne z vprašanji!

Čprav France tudi kaj ve, ostre besede ni iz njegovih ust, na očitjanja sploh ne misli. Rogovilež in zadrezljivec je, pa je sedaj nekam mehak in dober. Ko da je bil isti France pred veliko nočjo čisto drug človek!

Metka na mehko in dobroto ni mogla

odgovoriti z ošabnostjo in jezo. Tudi če bi mogla. Tisti predirljivi, vprašujoči pogled iz Francetovih oči ni zginil. In isti pogled je neprestano Metko opominjal in ji očital.

Kdo bi si mislil, da zna biti France tak! Šel je na semenj, prinesel je Metki odpustkov; šel je z očetovimi konji v mesto, prazen se ni nikdar vrnil; če drugega ne, ji je prinesel vsaj cvetoč nagerlin. Metka je bilo nerodno da se Bog usmili. Francetovi darovi so ji bili očitki, ki so jo pekli. Če bi jih odklonila, bi bila tu zamera, velika zamera. Ne samo zamera: užaljenost in žalost, pa tisti prodirajoči, vprašujoči pogled, ki vrta mozeg: Metka, ali nisi v obupu zajokala ob Lokačevem kozolcu, ko se je Tine zakrohotal na mojo trditve, da sem tvoj ženin?

Francetova dobrota in mehko pa je bila Metki tudi potrebna, tako zelo potrebna! Zakaj Metka je tako težko čakala, da pride Tineto pismo. V boleznini ji je včasih bilo, da bi planila pismonoši nasproti. Nestrpnost je bila toliko, da je pozabila na previdnost in je naravnost, ne samo z očmi vprašala pismonošo, če nima ničesar zanjo. Pismonoši je bilo sitno. Ali od Tineta ni bilo in ni bilo glasu. Ko bi poslal vsaj kako razglednico! Ničesar, ničesar! Minili so pa tudi časi, ko so fantje iz šale in objestnosti pošiljali Metki pošto. Od nikoder glasu za Metko. Tako zapuščeno se je čutila, da bi se razjokala, kadar je enkrat na teden odhajal od njih pismonoša, ki je prinesel tednik.

(Dalje prihodnjic)

VERSICHERT BEI DER
"Kärlabrand"
 KÄRNT. LANDESBRANDSCHADEN-VERSICH.-ANSTALT, KLAGENFURT, ALTER-PLATZ 30

Mohorjeva

prodajalna knjig, papirja, pisarniških in šolskih potrebščin
 ter nabožnih predmetov

Vam želi blagoslovljivo novo leto 1965
 in vam priporoča:

● Vladimir Vavhnik, **Nevidna fronta.**

Ta najnovejša obširna in lepo vezana knjiga popisuje spomine slovenskega generala, ki je bil v Hitlerjevem času v Berlinu jugoslov. vojni ataše, pozneje pa je vodil v Ljubljani obveščevalno službo za zaveznike. Branje je silno zanimivo in napeto do konca. 130.— šil.

● Klemens Tilmann, **Duhovni pogovor.**

Naši bogoslovci so oskrbeli prevod te lepe nabožne knjige, ki odkriva globlje življenje z Bogom. Za novo leto je knjiga lep vodnik. 24.— šil.

● Marijan Zadnikar, **Znamenja na Slovenskem.**

Ta knjiga je biser za vsako knjižnico. Ima 185 slik. Knjigo je že težko dobiti. Naša knjigarna jih ima le nekaj na razpolago.

● Jože Grdina, **Po Severu in Jugu.**

Sedaj v zimskem času je branje te potopisne knjige zelo primerno. Spozna vas z Rusijo, Poljsko, Češko in Španijo. 115.— šil.

● Bogoslovni vestnik,

zbornik razprav z verskega področja, je letos po 20 letih spet izšel v Ljubljani. Imamo na razpolago prvi zvezek (1/2) s tehničnimi članki, primernimi za duhovnike, bogoslovce in izobražence. Drugi dvojni zvezek je sedaj v tisku. Cena 50.— šil.

● Ferenc Bukvič, **Brezdomci.**

Ta roman, ki je izšel brž po vojni v Avstriji (lepa in debela knjiga!), pristoji v vsako knjižnico. Knjigo nudimo vsem odjemalcem po izredno znižani ceni: 30.— šil.

Sprejemamo naročila za verski list „Družina“ ki izhaja v Ljubljani.

Kupimo knjige: Lojze Ilija, Gospod Šimen I. del, Karel Mauser, Ura s kukavico I. del, Slovenska koleda za l. 1858, Koledar Družbe sv. Mohorja za l. 1896.

Mohorjeva

10.-Oktober-Straße 27.
 CELOVEC

Srečno in veselo novo leto želi

RUDOLF SKIAS

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

BLATO—ŠMIHEL POD PLIBERKOM

SVINJEREJCI! Knjiga živinozdravnika Matevža Marolta

Hygenie des Schweines

je za vse zelo koristna.
 Dobite je samo v „Mohorjevi“,
 10.-Oktober-Straße 27, Celovec.

Srečno in uspešno leto 1966 želi avto-podjetje

Sintschnig

KLAGENFURT

Südbahngürtel 8, Tel. 53-20

Priporočamo vam posebno še naš novi
 Cortina Corsaire

PEČI

štedilnike v največji izbiri

dobavi

Podjunska trgovska družba

bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves - Eberndorf

Srečno, zdravo novo leto 1966 želi vsem
 svojim odjemalcem

„ADRIA“ pijače
 R. in K. Barišič

ŽRELEC—EBENTAL pri Celovcu

Daruj za tiskovni sklad!

Allen Kunden,
 Freunden
 und Bekannten
 wünscht
 ein glückliches
 neues Jahr

Hans Primig

Baumeister
 Markt Griffen

Srečno novo leto
 1966 želi
 vsem odjemalcem

trgovina **Nedelko** Klagenfurt,
 8.-Mai-Str.

Uspešno novo leto želi vsem

VELETRGOVINA S TEKSTILIJAMI

MAX PLACH

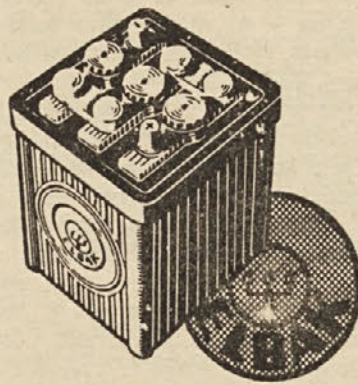
KLAGENFURT, 8.-MAI-STRASSE

KRISCHKE & CO.

Klagenfurt, 8.-Mai-Straße - Neuer Platz

Vesele praznike in mnogo sreče
 v novem letu 1966

Vsem odjemalcem srečno novo leto 1966

AGA+ELBAK

BATTERIEWERKE GES. M. B. H.

Izdajno skladišče Klagenfurt — Celovec

Delavnica in polnilna postaja
 Lidmanskyygasse 8, telefon 55-38

Uspešno in zadovoljno novo leto želita vsem svojim odjemalcem

Trgovina z mešanim blagom in tekstilijami

Adolf in Terezija Blažej

Št. Vid v Podjuni, Telefon 04239 — 3463

*Naš tednik-
 Kronika*

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Rašice, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.